

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič 2 Din, do 100 vrst 2.50 Din, večji inserati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. Rokokopi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Upravništvo: Knafova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Katastrofalna finančna politika Koroščevega režima

Koroščeva vlada je brez odobrenja Narodne skupščine naložila državi nove milijardne dolgove in s tem še bolj ubila njen kredit — S prodajo državnih podjetij hoče napolniti prazne blagajne

Zagreb, 22. septembra. Kakor smo že včeraj na kratko poročali, je finančni minister najel za nabavo raznega materiala za zgradbo in popravilo železnice posojilo v znesku 100 milijard zlatih mark, to je 1350 milijonov Din. Posojilo bo izplačano v materialu, za kar bodo izdani boni, ki se bodo obrestovali po 7 odstotkov in bodo izplačani v desetih letih.

Boni bodo izdani al pari in predstavljajo torej novo zadolženost države za 1350 milijonov Din. Material bo dobavila »Stahl-Union Export Gesellschaft m. b. H.«, to je prodajna organizacija nemškega jeklenega trsta v Düsseldorfu.

Tem povodom objavljajo zagrebške »Novosti« izpodbijanje odličnega finančnega strokovnjaka in dobrega poznavalca razmer situacijsko poročilo o stanju naših državnih financ in o prizadevanjih vlade za rešitve finančne krize, ki se lahko vsak trenutek spremeni v katastrofo. Med drugim naglašajo: »To posojilo je najel finančni minister na podlagi pooblastila člana 231 finančnega zakona za tekočo proračunsko leto, ki daje prometnemu ministru pooblastilo za najetje dolgoročnih posojil za nabavko materiala za popravilo železniškega in parobrodnega voznega parka. Povračilo posojila se mora vršiti v gotovini v določeni rok. Za posojila izdani boni bodo izplačani iz rednih dohodkov državnih prometnih ustanov ter se morajo prelminirati v proračun dotičnega leta. Glede na pooblastila finančnega zakona bi bila torej ta zadeva s formalne strani v redu.«

Vprašanje pa je, od kod bo vzel prometni minister potrebna sredstva za izplačilo teh bonov in za plačevanje obresti, ker je znano, da izkazuje naše državne železnice deficit po 400 milijonov Din letno.

Za kritje tega posojila pa se bo moralo že v prihodnjem proračunu določiti 10 milj. M za izplačilo 1. obroka banov in 7 milj. M za obresti. To je skupno 17 milijonov M ali nad 200 milijonov D. To znači, da je deficit državnih železnice v prihodnjem letu znašal nad 600 milijonov Din.

Ker so se morali deficit državnih železnice že doslej kriti iz rednih državnih dohodkov, bo treba torej tudi ta celotni deficit odnoso to posojilo vračati iz splošnih državnih dohodkov, ne pa iz dohodkov državnih železnice. Že zaradi tega bi bilo potrebno, da odobri najetje in sklenitev tega posojila Narodna skupščina, ker po določbah ustave se država ne sme zadolžiti brez pristanka Narodne skupščine.

Finančna veda nastopa z vso odločnostjo proti posojilom v blagu. Posojila v gotovini so ne glede na to, ali se uporabljajo za investicije, vedno mnogo ugodnejša nego posojila v blagu. Če je na razpolago gotovina, se lahko kupuje blago tam, kjer je boljše in ceneje. Vrhunec je v takem slučaju mogoče zavrniti blago, ki ne odzvarja po svoji kakovosti vsem zahtevam. Pri posojilih v blagu pa se že pri kalkulaciji upoštevajo mnogo višje cene nego so cene pri nakupu blaga v gotovini. Poleg tega pa se pri takih dobavkah običajno podatale tudi slabše blago, ker je posojilemalec obvezan, da to blago sprejme. Splošno pa je tudi

znano, da sklepajo posojila v blagu, plačljiva v bonih, le države s slabimi financami. Tako posojila so zanesljiv znak, da država ne more dobiti posojila v denarju niti doma niti v inozemstvu.

Če bi ne bilo propada londonsko investicijsko posojilo, bi skoraj gotovo ne bili potrebni sedaj aranžmani kakor je ta aranžma s »Stahl-Union-Export-Gesellschaft«.

S tem posojilom je vlada še bolj izpodkopala kredit države v inozemstvu. Naše državne finance res niso ugodne. Vlada je začela razna investicijska dela, sedaj pa nima sredstev, da bi jih dokončala, niti ne dovoljnih

sredstev, da bi izplačala to, kar je že dograjeno. Radi tega je prisiljena, da manipulira z boni.

Pakor pa poročajo zagrebške »Novosti« hoče vlada še na drug način priti do denarja. V teku je

akcija za oddajo vseh državnih podjetij v zakup.

Kako obupen je finančni položaj, izhaja tudi iz dejstva, da zahteva država od monopolne uprave povračilo obratnega kapitala, ki ga je svoječasno stavila država na razpolago monopolni upravi. Gre za 1.200 milijonov dinarjev. Jasno je, da monopolna uprava sedaj ne more preko noči potegniti iz svojih podjetij vsega obratnega kapitala. Zato se pripravljajo zopet nova akcija. Vlada je prepričana, da bi monopolna uprava lažje prišla do posojila kakor pa država. Pri tem računajo s tem,

da bi mogla monopolna uprava dati v zakup posamezne monopolne, tako n. pr. monopol za vžigalice, od česar si obetao vladni finančniki 30 milijonov dolarjev. Nadalje namerava vlada dati v zakup celokupni telefon švedski firmi »Ericson«, s katero se že vrše tozadevna pogajanja.

(Dal Bog, da bi uspela! Opomba telefonista). To bi bil vsa začasni iz-

hod iz nevzdržnega finančnega položaja.

Vse to kaže, da so naše državne finance skoz in skoz derutne. Vesti o posojilu pri nemškem jeklenem trstu bodo brez dvoma napravile silno neugoden vtis v mednarodnem finančnem svetu in bodo še bolj poslabšale izgleda za najetje velikega inozemskega posojila. Inozemsko posojilo nam je nujno potrebno, če ne za drugo, že za ureditev višjih dolgov.

Toda za najetje takega posojila je predvsem potrebna notranja politična konsolidacija, ki bo prožila garancijo. Da nastopi tudi v našem državnem finančnem kaosu neobhodno potreben red.

Jasno je, da tako dolgo o finančni konsolidaciji naše države ne more biti govora, dokler ne bomo imeli urejenih notranjopolitičnih odnošajev.

Vse to pa tudi dokazuje, na kako pravilni poti je bila politika KDK že od vsega početka, ko so njeni poslanci v Narodni skupščini neprestano opozarjali na katastrofalne posledice, ki jih mora roditi nasilniški Vukičević-Koroščev režim. V odgovor na te resne opomine so bili poslanci KDK izgnani iz Narodne skupščine in komaj dva meseca potem so že nastopile posledice, ki groze državi s finančno katastrofo.

Vukičević se pripravlja na kapitulacijo

Njegovi prijatelji mu svetujejo umik iz političnega življenja. — Opoldne se zopet sestane klubski odbor.

— Beograd, 22. septembra. Z naraščajočo nervoznostjo se radikali obeh taborov pripravljajo na sejo širšega glavnega odbora, ki se bo sestal v ponedeljek popoldne in ki naj bi tvoril mejnik v razvoju odnošajev v stranki. Situacija je sedaj že več ali manj jasna in je v glavnem odvisno samo od stališča, ki ga bo zavzel v konfliktu med Vukičevićem in glavnim odborom Aca Stanojević, v kaki smeri se bodo gibalni dogodki. Na Aca Stanojevića vrše pritisk iz enega in drugega tabora. Pristaši glavnega odbora si prizadevajo dokazati, da je nadaljni obstoj Vukičevića v stranki nemogoč in za stranko škodljiv, ter da bi imel za posledico neminovni razkol stranke. Svoje naziranje opirajo na številne izjave organizacij iz notranjosti države, ki se brezizjemno vse izrekajo za enotnost stranke in priznavajo kompetenco glavnega odbora. Po dogodkih zadnjih dni izgleda, da bo tudi Aca Stanojević odobril to stališče in se odkrito izjavil proti Vukičeviću. Pristaši glavnega odbora so prepričani, da je Vukičevićeva usoda zapečatená, ter da se bo moral docela umakniti iz političnega življenja.

Prav tako pa si vukičevićenci naporno prizadevajo, da bi rešili situacijo v svoj prid. G. Vukičević je za danes dopoldne sklical v radikalski klub konferenco svojih

ožjih somišljenikov in radikalskih ministrov. Konferenca, ki je pričela ob 10, ob 12.30 še traja. Izmed ministrov se Andra Stanić Vukičevićem poziva sploh ni odzval, finančni minister dr. Subotić pa je takoj po otvoritvi konference zopet odšel. Kolikor se je moglo doznati, sta se pojavila med Vukičevićem pristasi dve struji. Glede na to, da je Aca Stanojević Velje Vukičevića že obvestil, da se člani glavnega odbora današnje seje radikalskega kluba odobila in počakalo na sklepe radikalskega širšega odbora, druga, močnejša struja pa je mnenja, naj bi Vukičević kapituliral in v sprejeti resoluciji brez pridržkov priznal glavni odbor. Zato je verjetno, da današnja seja klubskega odbora, če se bo sploh v-šila, ne bo rodila nikakih pozitivnih rezultatov. Pojavljajo pa se tudi glasovi, da bo Aca Stanojević pristal na to, da se glede na notranjo politično situacijo definitivno razčiščenje med Vukičevićem in glavnim odborom ponovno odgodi, če Vukičević opusti nadaljno akcijo proti glavnemu odboru in se pokori njegovim odredbam.

Zakaj se ne uveljavi zakon o državljanstvu

Intrige korupcionistov?

— Beograd, 22. septembra. Kakor znano, je Narodna skupščina že v juliju sprejela zakon o državljanstvu, ki naj bi odpravil ali vsaj omejil neznosne in koruptne razmere, s katerimi je danes često zvezana pridobitev našega državljanstva. Od sprejema zakona sta pretekla že dva meseca, a zakon še vedno ni objavljen v »Službenih Novinah« in torej še ni stopil v veljavo. V notranjem ministru izjavljajo, da se to radi tega ni zgodilo, ker mora dobiti zakon še dopolnilo v posebnem pravilniku, ki pa še ni izgotovljen. Obenem sporočajo, da bo sestavljen pravilnik trajalo še delj časa, tako da še ni računati s skorajšnjim uveljavljenjem zakona o državljanstvu. To zavračanje vzbuja v javnosti živahne komentarje. Povdarja se, da bi bil pravilnik lahko že davno gotov, ako bi bila resna volja za to. Zdi pa se, da oni krogi, ki so zaslužili in še zaslužijo z intervencijami pri podeljevanju državljanstva, porabljajo ves svoj vpliv v to, da bi se uveljavljenje zakona čimbolj zavleklo, ker bo potem pač tudi konec njihovega zaslužka.

Novi veliki župan v Zagrebu

— Zagreb, 22. septembra. Dosedanji vršilec dolžnosti velikega župana Petar Zrelac, je imenovan za velikega župana. Istočasno je bil objavljen ukaz o napredovanju nekaterih višjih upravnih uradnikov v zagrebški oblasti.

Upokožitev bolgarskih uradnikov ob naši meji

— Solija, 22. septembra. Danes je bil objavljen ukaz, s katerim so vpoškojeni vsi sreski poglavarji in višji upravni uradniki vzdolj jugoslovnsko - bolgarske meje. To je v nekaki obliki odgovor na francosko-angelsko demaršo.

Konferenca nemških ministrskih predsednikov

Berlin, 21. septembra. (be.) V Berlinu se vrši 2. oktobra konferenca nemških ministrskih predsednikov z nemškim državnim kanclerjem Müllerjem o zunanjopolitični situaciji. Zunanjopolitični odbor se sestane 3. oktobra.

Silen vihar v Rusiji
— Moskva, 22. septembra. V lenisejski vladi sta dva dni strahovit vihar. Dve ladiji in nad sto ribičskih čolnov se je potopilo. Dosele pogrešajo 150 oseb.

Ponovitev julijskih dogodkov v Avstriji?

7. oktobra se bo vršil pohod oboroženih formacij socialdemokratov in Heimwehrovcev v Dunajsko Novo mesto, pri čemur lahko pride do krvavih spopadov. — Komunisti groze s stavko.

— Dunaj, 22. septembra. Eksekutivni komite socialno-demokratske stranke je sklenil na prvi seji narodnega sveta staviti predlog, naj vlada predloži zakonski načrt, po katerem bodo pohodi vojaško izvežbani formaciji v bodočnosti prepovedani. O tem zakonskem načrtu bi se razpravljalo takoj nujno, da bi zakon stopil v veljavo še pred 7. oktobrom. Vodje Heimwehrovcev so že prispeli na Dunaj ter so odklonili vsaka pogajanja s socialnimi demokrati. Tudi s socialno demokratske strani se močno pripravljajo za 7. oktober. Socialni demokrati so pri zveznih železnicah naročili 19 posebnih

vlakov. Ako bi prišlo v resnici do pohoda Heimwehrovcev, nameravajo socialni demokrati spraviti v Dunajsko Novo mesto 200 tisoč oseb iz industrijskih krajev. Predlog socialnih demokratov, naj bi se prireditvi vršili v različnih krajih, so Heimwehrovci iz tehničnih vzrokov odklonili. Sinoči ob 20. je imel zvezni kancler dr. Seipel z dunajskim županom Seitzem daljši razgovor o prireditvi v Dunajskem Novem mestu. Komunistična stranka je danes izdala letak, naj delavstvo odkloni prevoz političnih nasprotnikov dne 7. oktobra in naj ta dan proglasi splošno stavko. Letak je bil zaplenjen.

Gospodarski problemi pred Društvom narodov

Predlogi za odpravo carinskih mej, kontrolo kartelov in poglabitev proučevanja agrarnih vprašanj

Zeneva, 21. septembra. Na včerajšnji seji Društva narodov je kot prvi govornik izjavil, francoski delovni minister Loucheur, da je Društvo narodov v preteklem letu izvršilo veliko delo na gospodarskem polju. Za Loucheurjem je govoril nemški delegat Breitscheid, ki je poudarjal dejstvo, da je danes gospodarsko življenje podlaga za politično življenje. Predložil je resolucijo, ki razpravlja o vseh poljih gospodarskega življenja, tudi o carinskih in denarnih vprašanjih. Poudarjal je, da se mora gospodarski komite Društva narodov v zmislu sklepa svetovne gospodarske konference baviti tudi s poljedelskimi vprašanji. Pri tem mora veljati za načelo, da je vsaka tesnorsna gospodarska politika škodljiva. Nacionalistična agrarna politika je nevarna. Breitscheid je dalje zahteval, da se odpravijo carinske meje ter je govoril tudi o racionalizaciji industrije.

Nato je češkoslovaški delegat Vaverka obrazložil važnost ukinitja izvoznih prepovedi ter je končno izjavil, da se mora gospodarski mir natančno organizirati. Daljši govor je nato imel vodja francoskih strokovnih organizacij Jouheaux, ki je obrazložil stališče delavstva napram raznim gospodarskim vprašanjem. Razna socialna vprašanja se morajo hitreje rešiti. Nato je še enkrat govoril Loucheur. Opozarjal je na neprestano konsolidacijo gospodarskega življenja v Evropi in da je prišlo tudi med Francijo in Nemčijo do gospodarskega zblivanja. Loucheur se je pridružil izjavam Jouheauxa. Z ozirom na resne nevarnosti, ki jih vsebujejo mednarodni industrijski karteli ne samo za delovni razred, temveč za vso državo, se morajo ti karteli brezpogojno postaviti pod kontrolo. Poročilo in resolucija sta bila nato sprejeta.

Viharno glasovanje v praškem parlamentu

— Praga, 22. septembra. Na snočni seji parlamenta, ki je trajala do danes zjutraj ob 2. je bila definitivno sprejeta novela k zakonu o socialnem zavarovanju. Med glasovanjem, ki je pričelo ob pol 12. ponoči in je trajalo do 2. zjutraj, je prišlo do strahovitega kravala. Komunisti in socialisti so obmetavali ministre in poslance vladne večine s knjigami in spisi, razbijali po klopih, žvižgali in kričali. Galerijo so morali dvakrat izprazniti. Tik pred zaključkom glasovanja je navalila skupina komunistov na vladne klopi in zlomila klop ministrskega predsednika. V največjem tršču je bila seja po končanem glasovanju zaključena.

Švehla pride v Dalmacijo

— Praga, 22. septembra. Ministrski predsednik Švehla bo v kratkem odpotoval v južne pokrajine, kjer namerava ostati leto dni v svrhu popolnega ozdravljenja. Potoval bo najprej v Dalmacijo, nato pa v Egipt. Zato se sedaj v vseh političnih krogih razpravlja o vprašanju nasledstva, odnosno namestitnika. Naiveč izgledov ima sedanji minister za narodno obrambo dr. Udržal.

Romunija priznala Albanijo

Bukarešta, 22. septembra. Današnji ministrski svet je pooblastil zunanjega ministra, naj sporoči brzotjavno v Tirano, da Romunija priznava novo državno obliko Albanije. Minister Argetoiu je sporočil, da bo v kratkem prišla v Bukarešto italijanska komisija, obstoječa iz 20 znamenitih oseb, ki bo prinesla darilo za kralja Mihajla.

Francija priznala albanskega kralja

— Beograd, 22. septembra. Iz Tirane poročajo, da je danes posetil albanskega zunanjega ministra francoski odpravnik poslov ter ga oficijelno obvestil, da je Francija priznala albansko monarhijo in novega albanskega kralja. Pričakuje se, da bo sedaj priznala kraljevino tudi Anglija.

Zavrnen bolgarski vpad v Rumunijo

— Bukarešta, 22. septembra. V minoli noči je skušala skupina bolgarskih komitov pri Dorosavu v Dobruži prekoračiti državno mejo Rumunski orožniki so se komitom postavili v bran in jih po večurnem boju pogнали v beg. Komiti so pustili na bojišču dva mrtva in tri težko ranjene.

Francozom so prekoceanski poleti prepovedani

Pariz, 21. septembra. (ri.) Francoski ministri svet je na svoji današnji seji obširno razpravljao o zakonskem načrtu za reorganizacijo francoskega letalstva. Načrt je obrazložil novi letalski minister Eynac, vendar pa še niso bili sprejeti definitivni sklepi.

— Pariz, 22. septembra. Novoimenovani francoski minister za letalstvo Grey je izdal odlok, ki prepoveduje do nadaljnjega francoskim državljanom vse prekoceanske polete in polete za dosego rekordov.

Amerika in Anglija si delita svetovni trg

Berlin, 21. septembra. (be.) Med tvorničarji pločevine v Angliji in Ameriki je bil dosežen sporazum, glasom katerega sta si razdelili oba državi svetovno tržišče.

Raziskovanje »Krasina«

— Berlin, 22. septembra. Ruski ledolomilec »Krasin« je dosegel 81 stopinj in 44 minut severne širine in je našel prosto morje. O tkzv. otokih Gillis ni bilo ne duha ne sluha o katerih obstoju je svoječasno tudi dvomil general Nobile.

Volilna borba v Bosni

Sarajevo, 22. septembra. Sinoči se je tu vršil velik volilni sestanek HSS v lokalu Trebević. Sestanek je bil zelo dobro obiskan in je prišlo tudi mnogo Hrvatov, ki niso pristasi hrvatske seljaške stranke. Govoril je narodni poslanec dr. Šutel, ki je poudarjal principijelno stališče stranke, da pojde HSS tudi to pot v volitve samostojno, da se vidi njena kompaktnost. Nosilec liste za Sarajevo bo dr. Šutel.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza.

Ljubljanska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Dunaj 801.75, Berlin 13.575, Milan 297.85, London 276.25, Newyork 56.94, Pariz 222.30, Praga 168.77, Curih 1095.6.

Zagrebška borza.

Zagrebška borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Dunaj 801.75, Berlin 13.575, Milan 297.85, London 276.25, Newyork 56.94, Pariz 222.30, Praga 168.77, Curih 1095.6.

Efekt: Vojna škoda 441.

Inozemske borze.

Curih: Beograd 9.1285, Dunaj 73.15, Budimpešta 90.57, Berlin 123.90, Praga 15.40, Milan 27.18, Pariz 20.30, London 25.2075, Newyork 519.80

„Slovenec“ že žanje, kar je sejal

Razgaljene klerikalne klevete. — Brezmejnja podlost Koroščevega glasila. — Klerikalizem nekaznovano hujska lažiste proti našim rojakom v Italiji in celo proti naši državi.

Gorostasni očitki in obdolžitve na naslov Orjune, ki jih je iznašal »Slovenec«, se nekako razblinjujejo, odkar je zadevo vzel v roke sodišče. Koroščevo list je v svojem besnilu prišel popolnoma iz tira. Vse kaže, da je prehitro izbruhal ves sumljivi material, kolikor ga je mogel v največji naglici zbrati iz raznih problematičnih virov. Zdi se, da njegova zaloga izčrpana in »Slovenec« ne more več vzdržati javnosti v senzorijalni napetosti. Prinaša zato razne napade, ki s pravo zadevo niso v nikakvi zvezi in jim klerikalci le radi velike svoje zadrege vsiljujejo nekak vzročni nekus. Pri tem pa se jim ne posreči, da bi med množimi napadi in že izbruhanimi neresničnimi skovalji vsaj navidezno zvezo. Citate se, da se je »Slovenec« zaletel in mukoma išče izhoda iz zagate.

Borec za resnico in pravico se je razgalil popolnoma in jasno je, da mu je cela zadeva, ki smo tudi mi o njej poročali po svoji dolžnosti kot kroniki, le dobrodošel povod za ostudne klevete proti SDS. Mi smo takih izbruhov s strani klerikalcev že vajeni in nas lažniva kampanja ne plaši, zlasti ker vidimo, da je javnost danes že popolnoma na jasnem, kako puhla in podla je vsa ta zgonja.

V celi stvari pa leži še drug daleko resnejši moment. »Slovenec« je umor v Riharjevi ulici naplil in povečal na način, da je njegovo pisanje rodilo opasen odmev na oni strani meje, ki je najobčutljivejša boleča točka naše države. Nikjer na svetu noben list še ni pokazal take brezmejnje podlosti, kakor jo je pokazalo glasilo predsednika vlade dr. Korošca. Ako bi bile vse stvari, ki jih je izneslo glasilo SLS tako resnične, kakor niso, bi tudi v tem primeru zahteval državni interes, da ostanejo gotove strani zadeve prihranjene samo sodišču, da tu rešuje in odloči, kako in kaj. »Slovenec« pa je v svoji besni strasti, da s svojimi »odkritji« vsaj trenutno škoduje lokalnim političnim nasprotnikom, oškodoval ugled naše države v tujini in dal v roke močno orožje proti naši državi tistim, ki komaj čakajo, kje in kako bi nas udarili.

Fašistični listi so pograbili »Slovenec«

čve» senzacije kakor lačen pes kost in povdajajo, da je samo glasilo jugoslovenskega premijera doprinelo neporečen dokaz, da so pritombe naše javnosti o krivicah nad našim narodom v Primorju lažne, češ da je vse nezadovoljstvo umetno zaneseno preko meje. Onemogočena nam je na ta način tudi vsaka platiščna pritožba zoper italijansko nasilje, ako fašisti lahko postrežejo z avtentično izpovedjo »Slovenca«, da iz naše države prihajajo ljudje, ki požigajo primorske vasi. Kako naj govorimo o fašističnih požigih, ako list našega notranjega ministarstva trdi, da smo sami krivi teh požigov, ki da jih sami povzročamo?

»Slovenec« ima že priliko, da se otepije napadov »Piccola« in drugih italijanskih listov, ki jim je dobavljali toliko hvaležnega materiala, da si ga vsa fašistovska propalost ni mogla izmisliti boljše. Jalovi so »Slovenčev« odgovoril tržaškemu »Piccolu«; ako čaka odgovora, mu bo ta lahko postregel s »Slovenčevimi« izjavami zadnjih dni in klerikalci se bodo uverili, da ena podlost prinaša drugo.

Vprašanje pa je, kaj so delale naše oblasti, ko je »Slovenec« priobčeval vse te dni članke, ki občutno škodujejo državi in kojih posledice nam bo Italija dala prej ali slej občutiti in okusiti. Koroščevo list je smel brez kazni in brez ovir s strani poklicanih oblasti sramovati državo, nje oblast in pravno pojmovanje, trdeč, da se doslej vsi zločini pri nas potlačili in da se zločini pristoje gubijo med nami. Koroščevo list je smel spodkopavati našo pozicijo napram Italiji glede naših zahtev v prilog zatiranem sonarodnjaku. Vse to je smel »Slovenec«, ker je dr. Korošec predsednik vlade in minister policije.

Vsekakor je »Slovenčeva« brezvestnost edinstvena in nima para v svetovnem novinarstvu. Podivjani klerikalci smelo spravljajo interes države in nje prestiž v nevarnost, ako imajo le trohico izgleda, da jim bo to strankarsko koristilo, magari samo za en dan. Pod Korošcem smo doživeli prelihanje krvi po ulicah, trojni umor v skupščini ter vsakršno ponižanje in sramoto, zdaj pa je njegovo glasilo začelo še z aktivno propagando zoper državo!

macij. V tej občini je bilo izvršenih zadnje čase več drznih vlomov. Tako so vlomili pred leti razstrelili neko blagajno in odnesli več tisoč Din. Potem so menda isti vlomilci vlomili tudi v tamonjše cerkev in odnesli vse dragocenosti. Nadalje so oropali pred meseci blagajno na kolodvoru. Čuvaja so ubili in oropali. Vse kaže, da se klati po teh krajih nevarna vlomilska tolpa.

Te dni je stal pred sodniki v Novem Sadu 15-letni pastir Dušan Obradović, ki je pred meseci na zverinski način umoril 4-letno hčerko svojega gospodarja Milana. Pastir je dediku najbrž posilil, potem je je napol ubil s kamenjem in jo slednjič še živo zakopal v pesek. Za razpravo je vladalo veliko zanimanje posebno med ženskim svetom. Kako tudi ne, saj zločin mladega pastirja nima primere v naši kriminalni kroniki. Sluga je pripeljal pastirja v razpravno dvorano. V razcapani obleki, boš in umazan je deček stal pred sodniki. Vedel se je popolnoma mirno, kakor bi bil že vajen sodne dvorane in strogih obrazov sodnikov. Oziral se je ravedno okrog. Morilec je šel 15 let star. Napravi vtis duševno in telesno zaostalega otroka. Ima tipično degenerirano obliko glave in je sploh popoln kreten. Sodnika je gledal brezbržnost, kakor da bi ga poznal že dolgo. Obtožnica ga dolži umora, posilstva in poškodovanja tuje lastnine, kajti pastir je po umoru šel na kolodvor in prestavil kretino, ter tako zakrivil težko železniško nesrečo. Med čitanjem obtožnice je pastir gledal skozi okno. Zaslišane so bile priče, nakar so proglasili razpravo za tajno. Popoldne je bila prečitana obsodba. Morilec 4-letne deklice je bil obsojen na pet let ječe, katero mora odsedeti v Mitrovici. Če bi bil pomiloščen predno izpolni 18. leto, mora v poboljševalnico. Morilec je vzel obsodbo mirno na znanje. Po so ga odvedli v zapor, je jezo zažugal orožnikom, ki so pričali proti njemu, rekoč: Ko pridem ven, vam bom že pokazal!

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

Vse predstave se vrše v dramskem gledališču.

Sobota, 22. sept.: Romeo in Julija. Premierski abonma.

Nedelja, 23. sept.: Ob 15. popoldne: Župan Stilmundski. Izven. — Ob pol 20. zvečer: Bajadera. Opereta. Izven.

Ponedeljek, 24. sept.: Zaprt.

Torek, 25. sept.: Romeo in Julija. Red A.

Sreda, 26. sept.: Pohujšanje v dolini Sent-florijanski. Prem. abonma.

Koncert berlinskega simfonичnega orkestra

Na svoji koncertni turneji po vzhodni Evropi je priredil tudi pri nas včeraj Berlinski simfonični orkester koncert v Unioni, ki je bil obtem prvi koncert letošnje komaj začnjen sezone in to takoj koncert visoke umetniške kvalitete. Berlinski simfonični orkester se je razvil iz Bültowjevega orkestra, koncertira pod svojim imenom že okoli 20 let in je poleg berlinskega Filharmoničnega orkestra eden izmed najuglednejših, najpriljubljenejših koncertnih faktorjev v Nemčiji. Absolviral je v pretekli sezoni doma in po raznih nemških mestih mnogo nad 200 koncertnih prireditvev pod taktirskimi in inter-nacionalno znamenitimi dirigentov, istotako si je pridobil s svojimi potovanji v inozemstvu že tehno ime.

Pod vodstvom generalnega glasbenega direktorja dr. Ernesta Kunwaldja so nam berlinski simfoniki zaigrali ženjalne Reger-Mozartove Variacije, ki smo jih v tej prireditvi v Ljubljani prvič slišali. Strašnov barviti in duhoviti »Till Eulenspiegel« ter Čajkovskega 5. e-mol simfonio s svojo krepko zakroženo formo in silno motivno izrazitostjo.

Močni, nad 30 ljudi broječi center vsega orkestra, godalni korpus, med katerim so prvo vrsto in umetniški velikega imena (Lamblinon-kvartet), poje in zvoni toplo, polno in sočno, skladnost sozvočja z izvrstnimi pihali in trobili je idealna, intonacija brezhibna, vzorna, dinamične skale obdobjev vredne, disciplina, kakor jo kažejo le svetovni, rutinizirani orkestri, vsak zase moster, vsi skupaj kot veliki umetniški glasbeni instrument.

Dirigent g. dr. Kunwald pa je v resnici moster nad mojstri. Vse komponirane, obsežne kompozicije je dirigiral na pamet in s tako avtoritativno, da je potegnil za seboj tudi publiko. Dvornica je bila razprodana in ovacij ni bilo ne konca ne kraja. Začetek koncertne sezone je bil torej sijajen.

Mariborski gledališki abonma. Vsi prijatelji gledališča se opozarjajo na ugodnost gledališkega abonmaja radi mesečnih obrotov. V interesu cele publike je, da se priglasi čim več abonmentov, ker s tem ne koristijo samo tebi, temveč tudi umetniškemu delovanju gledališča: čim več publike, tem boljše gledališče!

Prva popoldanska predstava v novi sezoni se vrši jutri popoldne ob 15. uri v dramskem gledališču. Vprizori se izredno učinkovita drama iz vojnega življenja »Župan Stilmundski«. Predstava se vrši izven gledališkega abonmaja.

Kalman: Bajadera. Jutri, v nedeljo zvečer ob pol 20. uri se vprizori v dramskem gledališču po večmesečnem predskoku zopet Kalmanova »Bajadera«, ki se odlikuje po izvrstnem siležu, ki je poln pravega humorja ter po izredno lepi in pestri glasbi. Glavne vloge so v rokah ge. Poličeve in ge. Balakove ter ge. Drenovca, Počka in Povheta. Predstava se vrši izven gledališkega abonmaja. Predprodaja v dram gledališču.

Cankar: Pohujšanje v dolini Sentflorijanski. V sredo, dne 26. t. m., igra ljubljanska drama Cankarjevo farso »Pohujšanje v dolini Sentflorijanski« v popolnoma novi režiji g. Škrbinška za premierski abonma.

Občni zbor Zadružne zveze v Celju

Celje, 21. septembra.

V četrtek, 20. t. m. se je vršil v Celju občni zbor Zadružne zveze v Celju, te nase prve in najmočnejše slovenske zadružne centralne. Občni zbor je otvoril in vodil min. n. r. g. Vekoslav Kukovec, ki se je po otvoritvenih formalnostih spomnil umrlih odličnih zadugarjev.

Prečital in odobril se je zapisnik zadnjega občnega zbora, nakar je podal revizor g. Smodiš poročilo načelstva in nadzorstva. Zadružna zveza je štela koncem leta 1927 193 članice, pri katerih je bilo včlanjenih 38.943 članov. Pristopilo je tekom leta na novo 5 članic, izstopilo pa 6 članic. Vse zadruge so imele vplačanih deležev Din 3.372.875,20. Hranilne vloge so znašale 219.257.703,58 Din, posojila 141.380.221,35 Din, naložen denar 73.260.583,55 Din, upravnih stroškov 6.092.935,47 Din, čistih dobičkov 2.785.501,70 Din, rezervni zakladi 23.191.574 Din 28 par, denarni promet 1.805.695,084 Din 57 par.

Zadružna zveza je utrpela vsled naložb pri Slavenski banki, pri dveh produktivnih zadrukah in pri eni kreditni zadruzi v Prekmurju izgube, vzled česar je prišla v težkoče in se je njeno poslovanje moralo v zadnjem času omejiti v največji meri na revizije zadrug. Omeniti je treba, da zadnje krivda v nemali meri one faktorje, ki so objubovali ravno za ono zadruzo, ki je bila namenjena za dobrobit invalidov, državno podporo, ki pa je pozneje izostala. Da se odmore težkemu stanju, se je ustanovil sanacijski odbor, ki je po trudopolnem in požrtvovalnem delu rešil svojo nalogo v občo zadovoljnost zadugarjev.

Poročila načelstva, nadzorstva in sanacijskega odbora so bila odobrena in le tem poslovanje Zadružne zveze v Celju zagotovljeno v polnem obsegu.

Pri volitvah je bilo izvoljeno novo načelstvo in nadzorstvo. V predsedništvo načelstva so bili izvoljeni g. Franjo Roblek iz Zalka kot predsednik, Ivan Piki iz Zalka kot I. podpredsednik in dr. Josip Zdošek iz Brežic kot II. podpredsednik. Za predsednika nadzorstva je bil izvoljen g. Milan Goršek iz St. Lenarta v Slov. Goricah in kot podpredsednik pa g. Srečko Rožič iz Limbuša.

Pri slučajnostih se je zahvalil g. dr. Kalan v imenu vseh zborovalcev sanacijskemu odboru, v prvi vrsti pa njegovemu predsedniku g. dr. Zdošku, za njegovo plodnosno delo, nakar je g. dr. Kukovec zaključil to za slovensko zadružništvo velepomembno zborovanje.

Tifus in glad

Iz San Juana na Portorico prihajajo obupne vesti. Po strahovitih tornaduh, ki ni pustil kamna na kamnu, je izbruhnila v mestu in okolici strašna lakota, kateri se pridružuje še tifus. Iz San Dominga in ameriških držav se sicer posilali prebivalstvu živila, ki pa bodo še nekaj dni na poti preden dosepejo na mesto. V Aguabelli je začel razsajati tifus.

V Patinonu je zrušil vihar neko cerkev, v kateri so baš molili verniki. Pod razvalinami je obležalo 16 mrtvih in 50 teko ranjenih.

Položaj v razdejanih krajih je zelo žalosten. Cene živilom so poskočile v nekaj dneh za 50 odst., čeprav so oblasti napele vse sile, da bi preprečile odiranje prebivalstva.

V Portorico križarijo po ozemlju bivšega mesta vojaške patrulje, ki love sumljive elemente, izkoriščajoče izredne položaje. Napadi na prodajalne in skladišča so vsakdanji dogodek. Na knadno se ugotavlja, da je število mrtvih še enkrat toliko, kakor se je domnevalo v začetku. Ker je mnogo oseb utonilo, se računa, da je mrtvih okrog 600. V neki leseni baraki, katero je vihar odnesel s seboj in se je ustavila šele v strugi reke, so našli družino enajstih oseb, mater, očeta in deco. Vsi so se bili zadušili z vodo.

Po nekih verzijah se v opustošenih krajih tudi silno množe samomorji. Na stotine oseb, ki so jim zadnje dni opešali živci, si je skušalo zavdati. Nekateri so rešili, drugim pa se je samomorilni manever posrečil.

Ljubljanska kronika

Stefan K. iz Siške je bil nekoč v cirkusu in videl je, kako Arabci požirajo nože, žblje in ogenj. To mu je zelo imponiralo, zlasti pa je bil navdušen, ko je opazil, kako je švignil Arabcu plamen iz ust. Poslej se je Stefan samo še navduševal za akrobatično, ekvilibristično in žonglerstvo. Metal je steklenice v zrak kar po tri naenkrat in delal silne eksperimente. Najraje pa je požiral bencin in bruhal plamen iz ust. Naravno, da je imel vedno dovolj občudovalcev, zlasti se je za njegove eksperimente navduševala mladina.

Stefan je večkrat ponovil svoj eksperiment in tako je tudi snoci pred zbrano družbo vernih občudovalcev najavil svojo umetnost. Eksperiment je bil kratek: dva ali tri močne požirke bencina, nato pa je segel v žep, privlekel iz njega vžgalice in prižgal eno tik pred ustmi. Seveda je takoj švignil velik plamen in za hip je zažarel Stefanov obraz. Toda požirek je bil premočan in tako je bencin v ustih gorel dalje, nego je računal Stefan. Reče se je pričel zvijati od bolečin in končno so morali po obrazu vsega opečnega prepljati v bolnico. V bodoče najbrž ne bo več prižgal v ustih bencina.

Radi nepredvidnosti voznikov, kolesarjev in motočiklistov so nesreče in karamboli vedno bolj pogosti. Baš ta teden sta se pri-

petili radi nepredvidne vožnje dve smrtni nesreči, včeraj so pa bile policiji zopet prijavljene manjše prometne nezgode. Tako je na cesti proti Spodnjem Rožniku včeraj popoldne podrl neznan kolesar neko gospo in jo precej občutno poškodoval. Pred tovarno »Stora« v St. Vidu sta pa trčila skupaj dva kolesarja in obema sta se polomili kolesi. Danes zjutraj je neki nepredviden voznik, ki je drvel s svojim vozom po Emonski cesti, podrl na tla neko šolarko in je malo manjkalo, da dekletka ni povozil.

Včeraj je policija aretirala Pavlo S. radi prepovedanega povratka. Rudolfa K. radi postopanja. Davida B. in Marijo K. radi vlačuganja. Razen ponesrečenega manjšega vlomna ni prejela policija nobenih posebnih prijav.

Beleznica

KOLEDAR.

Danes: Sobota, 22. septembra 1928; katoličani: Mavricij, pravoslavni: 9. septembra.

Jutri: Nedelja, 23. septembra 1928, katoličani: Tekla; pravoslavni: 10. septembra.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Drama: »Romeo in Julija«.

Kino Matica: »Mož proti možu«. (Harry Piel.)

Kino Ideal: »Trije mušketirji«.

PRIREDITVE V NEDELJO.

Drama: Ob 15. »Stilmundski župan«. — Ob 19.30. »Bajadera«.

Kino Matica: »Mož proti možu«.

Kino Ideal: »Trile mušketirji«.

Sport: Ilirija: Hermes ob 15.45 na igrišču Ilirije.

Film ZKD: Ob 11. v kinu Matica: »Napoleon Bonaparte«.

DEŽURNÉ LEKARNE.

Danes in jutri: Bohinc, Rimska cesta, Levstek, Resljeva cesta.

Ofertalna licitacija

»Glavna filiala Državne hipotekarne banke v Ljubljani razpisuje dobavo treh oblek in treh zimskih plaščev za služitelje. Blago za obleke in za plašče mora biti voleno in temnomodre barve, močno in trpežno, gumbi košeni, vsi dodatki dobri, suknjič in telovnik na eno vrsto, plašč na dve vrsti gumbov; izdelava solidna in trpežna po meri dotične osebe.

Interesenti se pozivljejo, naj pošljejo filijali svoje ponudbe, opremljene s kolkom za 5 Din, do dne 23. oktobra. V ponudbi je treba navesti ceno za en par obleke in ceno za en zimski plašč z vsem delom in blagom.

Ponudbam, ki morajo biti zapečatene v kuverti, naj se priloži vzorec blaga in podloge.

Kavcijo položi na zahtevo banke oni, čigar ponudba se sprejme. Rok dobave je najdlje mesec dni od dne naročitve.

(Iz »Uradnega lista« št. 89., 90. in 91. prepsal točno ino overovil

Pepe iz uredništva.)

Pepe iz uredništva razpisuje natečaj za dobavo enega para copat in enih podplatov za njegove raztrgane čevlje. Blago za copate mora biti beige barve, trpežno in solidno, takisto se zahteva pri koži uradnega šimla za podplate. Interesenti se pozivljejo, naj mu pošljejo svoje ponudbe lepo zapečatene v kuverti s copatami in podplati vred na ogled. Prilože naj kolek za 500 Din in nakažejo po Poštni hranilnici kavcijo v znesku 1000 Din. Cene copatam in podplatov ni treba navesti, kajti jih bo Pepe že sam ocenil, ko bodo ponosene. Rok dobave je najdlje do ponedeljka popoldne. Hitite, da ne zamudite!

Sport

Pričetek nogometnih prvenstvenih tekem

V Ljubljani se odigrajo jutri, v nedeljo, prve letošnje prvenstvene tekme. Za novo sezono so klubi na novo razvrščeni v I. razred (Primorje, Ilirija, Slovan, Hermes in Jadran ali Reka), I. B razred (Jadran ali Reka, Slavija, Svoboda in Krakovo) ter II. razred (Grafika, Natakar, Panonija). Najvažnejša med ljubljanskimi tekami je tekma Ilirija: Hermes, ki se vrši ob 15.45 na razpolago kompletno I. moštvo. Za SK Jadran in SK Reko je usodne važnosti jutrišnja kvalifikacijska tekma, ki bo odločila kateri klub bo igral v novi sezoni v I. razredu in kateri v drugem.

Razvrstitve tekem je naslednja: Igrišče Ilirije: ob 8.30 Grafika: Natakar, ob 10. Ilirija rez.: Hermes rez., ob 14. Jadran: Reka, ob 15.45 Ilirija: Hermes. — Igrišče Primorja: ob 14. Slavija: Krakovo, ob 15.45 prijateljska tekma Svoboda: Celje.

Letošnja zaključna kolesarska dirka kolesarskega in motočiklističnega društva »Sava« v Ljubljani se vrši dne 7. oktobra na progi Ljubljana — Višnja gora in obratno. I. Glavna dirka. Vozi se v treh skupinah, t. j. društvena, zvezna in medklubška za klube, včlanjene v Kolesarskem savezu SHS. II. Juniorska dirka. Vozi se v treh skupinah, to je društvena, zvezna in medklubška za klube, včlanjene v Kolesarskem savezu SHS. Start in cilj na Došenjski cesti pri km 3. — Začetek ob 14. uri.

SK Svoboda — SK Celje. V nedeljo ob 15.45 se bo vršila na igrišču ASK Primorje prijateljska tekma med ljubljansko Svobodo in SK Celjem. V predtekmi igra Slavija in Krakovo. Tekma med Svobodo in Celjem obeta zanimiv sport, ker sta si oba kluba približno enakovredna. Svoboda je baš v zadnjih tekмах proti Slovanu in Hermesu dokazala, da je prav resen aspirant za prestop v prvi razred.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Okrvavljeni 100dinarski bankovec. — Tihotapec saharina pod ključem. — Težka nesreča na Savi. — Velik vlom v občinsko blagajno. — 15letni morilec 4letne deklice.

Preiskava v zadevi zločina na Novi poti v Zagrebu, cigar žrtve je postal Alojzij Skorjanec, počasi napreduje. Vse, kar so dosedaj našli obtožnega za morilca, menda ne bo zadostovalo za njega izsleditev. Morilec mora biti pravi specializist, kajti za seboj je znal zabrisati vse sledi. Zagrebška in naša policija ter orožništvo neumorno preiskuje tajinstveni umor z vsemi sredstvi, toda zaman. Zločinec še po petem dnevu po zločinu ni v rokah pravice. Poročali smo že o sumljivem delavcu, ki je oddal na zagrebškem kolodvoru krvavi bankovec in sedel v potniški vlak proti Zidanemu mostu. Tega sumljiveža ne more policija najti, čeprav je bila v ta namen alarmirana naša in zagrebška policija. Da bi se ugotovilo, ali so krvavi madeži na stodinarskem bankovcu od človeške ali pa morda od živalske krvi, so poslali bankovec v preiskavo zagrebškemu kemičnemu zavodu v Kačičevi ulici. Analiza je pokazala, da so madeži na bankovcu od sveže človeške krvi. Ali je to kri umorjenega Skorjanca, se še ne ve. To bo šele zavod ugotovil po analizi Skorjančeve krvi, ki jo je v baraki dovolj po stenah in tleh. Policija med drugim tudi ugiha, kako je bil starec umorjen. Najverjetnejše je, da je Skorjanec sprejel zločinca v barako in mu dal prenočišče. Ponoči, ko je starec trdno spal, je morilec vstal in začel iskati denar. Brskal je po predalih. Tedaj se je starec prebudil in začel lopovsko psovati. Iz tega se je razvil prepri. Zločinec je udaril Skorjanca po glavi. Nastala je med obema obupna borba, v kateri je morilec starcu polomil rebra, kleeče na njem. Istočasno je zločinec starca davil z rokami. Ko je starec onemogel, ga je ropar udaril s sekirjo po glavi. Starec pa se ni bil mrtve. Gotovo je še hropeč in da ne bi to koga privabilo v barako, je morilec vzel nož in starca zaklal. Žrtve je potem pokril z odejo in jo oropal ter zbežal. To so pa vse kombinacije in morda kri na bankovcu sploh ni od umorjenega Skorjanca in se preiskava vodi v popolnoma napačni smeri. Stevilo aretirancev se vedno večja. Včeraj je neki mladenič naznanil policiji, da je videl v Osrednjem uradu nekega sumljivega delavca, ki je spraševal, kako je s preiskavo glede Skorjančevega umora. Policija išče sedaj tudi tega sumljivega mladeniča, ki je nemara v zvezi z morilcem starega branjevca.

Včeraj je orožništvo v Zaprtešiču izsledilo po zaslugi tamonjšega postajnega čelnika veliko količino vtihotapljenega saharina. Zaplenili so 60 kg saharina in aretirali tudi tihotapec, ki je izjavil, da se piše Josip Androlić. V sre-

do sta prispela iz Ljubljane dva mladeniča in izstopila na postaji v Zaprtešiču. Izvlekla sta iz vagona štiri kovčge in jih postavila kraj tračnic ter sedla na nje. Kmalu se je eden oddaljil, drugi pa je sedel na kovčegu. Postajenačelniku se je zdel mladenič sumljiv. Zato je pristopil in ga vprašal, odkod je in kam potuje. Mladenič je odgovoril, da je iz Ljubljane in da potuje v Samobor. Postajenačelnik se je oddaljil in sumljivega mladeniča naznanil orožnikom. Prišel je orožnik in zahteval, naj potnik odpre kovčge. Ta se je pa izgovarjal, da nima ključa, katerega je odnesel gospodar. Ko je hotel orožnik s silo odpreti kovčeg, je mladenič priznal, da je v njem vtihotapljen saharin. Ponudil je orožniku tudi 1200 Din, če ga pusti, da odpotuje. Orožnik je tihotapec aretirati in ga izročil sodišču v Zagrebu. Zaplenjeni saharin je vreden okoli 120 tisoč Din.

Iz Sremske Mitrovice poročajo, da se je pripetila blizu Sremske Rače na Savi težka nesreča. Tovorna ladja »Illica« je vozila veliko količino drv iz Sremske Rače v Lačarak. Ladje je plula sredi Save z veliko hitrostjo. Ker je bila gosta megla, je »Illica« zgrešila smer in pri Marin Brodu se je znašla pred veliko zavornico. Ladje ni bilo mogoče ustaviti in je z vso silo udarila v mlin. Ladja je podrla vse zavornice in zaščitni zid mlina ter se popolnoma razbila. Posadka se je rešila na obalo. Utonil je samo neki Pera Markovič. Mnogo delavcev, ki so bili zaposleni na ladji je bilo težko in lahko ranjenih. Deset so jih morali takoj odpeljati v bolnico v Sremsko Mitrovico.

Iz Bečkerek poročajo o velikem vladu v občinsko blagajno v Rudolfsgradu. Vlomilci so vdrli skozi dvorišče sosedne hiše najprvo v pisarno občinskega sodnika, odotpa pa v blagajno, kjer stoji velika železna blagajna. Odprli so jo in našli v predalu 300 tisoč dinarjev. Ta denar so drzni vlomilci odnesli. V spodnjih dveh predelih blagajne je bilo še 700 tisoč Din. Vlomilci najbrž niso imeli časa odpreti teh dveh predelov. Denar, ki je bil v blagajni, so plačali občini davkoplačevalci. Vlomilci so po vladu pobegnili skozi okno. Vlom je odkril občinski sluga, ki je hotel naslednje jutro pospraviti pisarno. Notar Kunčič stanuje v sobi, ki meji na blagajniške prostore, ni pa čul ponoči ropota. O velikem vladu je bila obveščena sodinja in orožniška postaja. Iz Bečkerek so poklicali tudi dva detektiva. Do sedaj je bilo aretiranih več osumljencev, o katerih pa orožništvo v interesu preiskave neče dati nobenih podrobnih informacij.

Kopališče na Ljubljani v letošnji sezoni

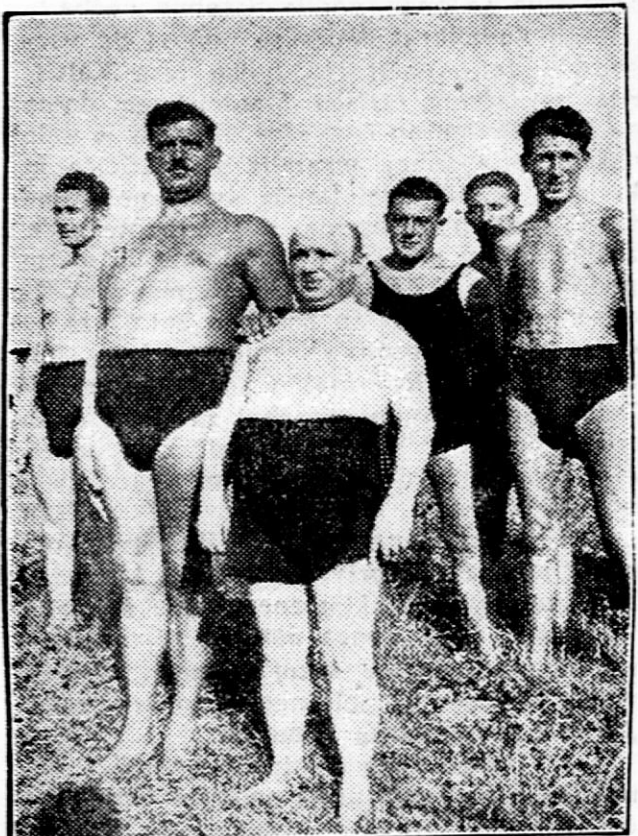
Na Ljubljani je bilo v 90 dneh nad 20.000 kopalcev. — Statistika in reminiscence. — Stalni gosti z domače rivijere. — Mestna občina namerava drugo leto kopališče na Ljubljani opustiti?

Ljubljana, 22. sept.

Zdaj je konec vsega, vročine, pacanja in kopanja. Po koledarju je baš včeraj nastopila jesen, meteorološko pa že pred dobrim tednom, ko je namreč deževal brez presledka in ko so si Ljubljančanke ogrinile jesenske plašče, natakile na glavo mične baretke ali klobučke in odkar nič več ne zahajajo na sladolek k Zahazniku.

Poletje je torej pri kraju na veliko veselje onih, katerim vročina v svoji njenosti prijetnostni in neprijetnosti preseda, a na splošno žalost drugih, katerim je poletje pol življenja in ki bi radi imeli sušo tja do novembra... Nekdo se je bilo navduševal za fantastično misel, da bi kazalo zemljo dvigniti iz tečajev in Ljubljano pomakniti bolj proti ekvatorju, češ da bi potem imeli večno poletje in polt kakor zamorci, ne glede na druge koristi, ki bi jih imeli od tega premikanja, recimo pridelovanje kave in riža na našem barju itd. Škoda, da se to ne da doseči.

Toda pustimo šale. Dejstvo je, da je september zapel kopalni sezoni smrtno pesem

in da je kopanju za letošnje odloženje. Kvečjemu se lahko kopljete še doma v kadi ali pa pri »Slonu«. Ljubljani so lahko z letošnjo kopalo sezono zadovoljni. Trajala je namreč tri mesece in v teh treh mesecih skoraj ni bilo poštenega dežja, če odštejemo par nalivov in neurij. Pa poglejmo, kaj so počeli Ljubljančani v teh poletnih mesecih in koliko jih je bilo, ki so radi pomanjkanja cvenka raje ostali doma in uživali krasoto domače rivijere, zlasti pa Ljubljane.

Ljubljano, odnosno mestno kopališče, je v času od 17. junija, to je od dneva otvoritve, pa do zatvoritve 12. septembra obiskalo 21.934 kopalcev, ne všteti vse številne dezerterje in zastopnike, katerih je bilo vsak dan približno toliko, kakor plažujočih. Od »Spice« je namreč v kopališče odprta pot, zlasti če imaš na sebi samo plavalne hlačke in seveda če znaš plavati. Proti dezerterjem se mestna občina ni mogla zavarovati. Kopališče je bilo odprto približno 90 dni. Povprečno je bilo na dan 240 obiskovalcev. Največji obisk je bil na Veliki Šmaren, to je 15. avgusta, ko je v kopališču plačalo 637 oseb vstopnice, a najmanjši je bil enkrat v septembru, ko sta bila v kopališču samo dva gosta.

Takrat so se kopališče izneverili celo njegovi stalni gosti, katere vidimo na sliki, ali »Ožji Ljubljančani — odbor«, kakor so se s ponosom imenovali. To sta bila dva Franceljina. Prvi visok gor, črn kot zamorec, kakor ga je videti na sliki, drugi njegov antipod »Francelj malik«. Ta je bil deviško bel ali tipična »lajha«, kakor pravijo Ljubljančani belokožcem na vodi. Na sliki je videti, kako »Francelj veliki« svojnega kolego pokroviteljsko drži za rame. Oba se namreč dobro razumeta, kajti slična sta si v tem, da ju diči lep okrogel trebusek. Štafaž o jima delata marinar Lipe s strupenim jezikom in »Glista«, kakor so krstili suhega longina na desni. Za njim pa stoji nekdo, ki trdi, da je uradna oseba na Ljubljani in da ima več pravice nego drugi, ker ima znižano vstopnino...

To so torej junaki, ki so bili stalni gosti, ki se niso zbal ne nevihte, ne zadnjih dni v mesecu. Drugače je bilo v kopališču

vedno povprečno od 100 do 300 gostov. To število je torej variralo, kakor je varirala temperatura vode. Ljubljana je imela največ 23,6 stopinj, a njena najnižja temperatura je znašala 14 stopinj. To seve v kopalni sezoni.

Največji obisk je bil v avgustu, potem v juliju, dočim v juniju ni bilo dosti kopalcev, ker je bilo kopališče šele sredi meseca odprto. Zanimivo so še nekateri drugi podatki, tako temperatura zraka, ki je bila najvišja 34 in najnižja 18 stopinj C. Na magistratu so vse to dobro zapisali, zapisali so tudi, koliko metrov bandaže se je porabilo, koliko steklenič joda in kolikorab so bile potrebne Hoffmannove kapljice. In baje imajo zapisane tudi vse dezerterje, ki bodo ob času bilance pozvani, da poravnajo račun...

Mestna občina mora namreč pri kopališču paziti na vsako paro in seve tudi na ubogo kopališče, kajti kopališče izkazuje že skozi tri leta deficit. Amortiziralo se do danes še ni in se tudi nikoli ne bo, kajti stroški za vzdrževanje so preveliki. V kopališču je zaposleno redno 7 do 8 osem in sicer 2 blagajnika, 3 ali 4 pazniki in čuvaji, poleg tega dve ženski za snajenje, perma-netno službo mora imeti tudi tesar, zakaj nesolidno zgrajeni splav je imel vsak hip kak defekt. Letos je občina investirala v popravila okoli 10.000 Din, zdi se pa, da bo morala drugo leto še globlje seči v svoje blagajne, zakaj splav, ki je bil zgrajen iz mehkega lesa, je deloma že segnil in je ves trhel. Popolnoma izključeno je, da bo drugo leto še vzdržal in bo seveda treba zgraditi novega. To pa stane ogromne denarce, katerih mestna občina nima na razpolago. V tem pogledu bo pač treba najti izhod in pravočasno urediti to vprašanje, ki je za Ljubljano vitalnega pomena.

Film

Mož proti možu

(Velika Ufa premijera s Harry Pielom v Elitnem Kinu Matica.)

Ni ga skoro dandanes poklica, katerega mu se ne bi posvetila moderna žena. Imamo ženske zdravnice, odvete, sodnice, da celo ženske policiste in detektive. Cim redkeje se število ženskih zastopnic v kakem današnjem poklicu, toliko več privlačnosti in čara čuti žena od njega.

Mlada Miss Gladys Norton je bila vsa navdušena za slavo Sherlocka Holmesa in posvetila se je detektivski karijeri. Ravno kar se je nahajala v prekrasem St. Moritzu v Švici, sredi zimsko sportne sezone in zasledovala je nekakega zelo pretrkanega pustolovca. Tega zločinca je po njenem simpatičnem letoviščarju Harry Paulsen, s katerim sta ložirala v enem in istem hotelu. Toda kakor vidimo, niso njene detektivske sposobnosti bogve kako na višku, kajti Paulsen je vse preje kakor iskani pustolovec; on je istotako detektiv, torej njen tovariš, ki pa zasleduje čisto druge zločince, nego izredno opasno družbo ponarejevalcev 100frankovskih bankovcev. Po Paulsenovem prepričanju vodijo sledovi za to izborni organizirani zločinski tolpo v Švico, kjer morajo imeti skriti tiskarno, in sicer v kaki prav osamelih gorah pokrajini. Harryjeve domneve se izkazuje prav kmalu kot pravilne, kajti celo pri poslovdjii hotela v St. Moritzu je odkril ponarejene bankovce. Zadeva bi se najbrže hitro in ugodno zaključila, da ne bi Miss Norton v svoji nesposobnosti Harryju zvečala štrane in ga v njegovem poslu ne ovržala. Tako pa ga je v domnevi, da je Harry iskani pustolovec pustila aretirati in le izredni prisotnosti duha in naglemu begu se je imel zahvaliti, da je z uspehom končal svojo težko in obenem zelo opasno nalogo.

Glasno vlog detektivke glumi, kakor že zgoraj napovedano, Harry Piel, o katerem ima naša publika že itak svojo sodbu. O tem zadnjem njegovem filmu moramo le toliko poudariti, da je to eno njegovih najboljših filmskih del z izredno napeto senzacionalno vsebino. Dejanje teže gladko, vsaka malenkost in vsaka scena je izdelana do najmanjših podrobnosti, logično, obenem pa tako, da človeka drži v stalni napetosti. Z veseljem sledi človek filmu in odkrito obžaluje ob sklepu, da je igre že konec.

Konec glavna vloga je v rokah ljubke Dary Holm, ki je v svoji igri dobra kakor običajno. Film sam ima izvrstno tempo, odlično fotografijo in bo našel pri naši publiki, zlasti pa pri mnogostevnih ljubiteljih Harry Pielovih filmov mnogo odprtosrčnega odziva in mnogo odobravanja.

Ob 130letnici rojstva slovenskega „Homerja“

Jutri se bomo spominjali 130letnice rojstva našega največjega političnega pesnika Ivana Vesela Koseskega. — Fenomenalen uspeh Koseskega in zaton njegove slave.

Jutri 23. t. m. bomo obhajali 130letnico rojstva Janeza Vesela Koseskega in obenem 30letnico, ko mu je bila na njegovih rojstni hiši v Spodnjih Kosezah pri Moravčah odkrita spominska plošča.

Ob tej priliki se spodbodi, da se spomnimo Koseskega, ki zavzema v naši politični in slovstveni zgodovini tako svojevrstno mesto, kakor menda nihče drugi pri nas. Predvsem je treba Koseskega postaviti na mesto, kamor spada, oceniti njegove vrline in napake, da vidimo, da je vreden, da se ga ob 130letnici njegovega rojstva spomni ne samo ozki krog izobražencev, temveč ves slovenski narod, kajti mož to po vsej pravici zasluži, čeprav je zašla svetla zvezda njegove pesniške slave še preden je Koseski legel k večnemu počitku.

Jovan Vesel Koseski se je rodil v Kosezah pri Moravčah 23. septembra l. 1798. Po dovršenih gimnazijskih in filozofskih študijah je študiral v Gradcu in na Dunaju pravoslovje in je stopil v finančno službo. Umrl je l. 1884. kot finančni svetnik v Trstu.

Kot dijak je zložil sonet v nemškem in slovenskem jeziku »Der Trost — Potashva«. L. 1844. je pa nenadoma zasijal na nebu slovenskega pesništva z odo »Slovenija cesarju Ferdinandu Pervimu«. V »Novicah« je potem kar s pal med slovenski svet pesem za pesmijo, bodisi izvirno ali poslovenjeno. L. 1848. je odločno nastopil proti volitvam v frankfurtski nemški državni zbor in tako je postal kar čez noč voditelj slovenskega naroda v pesništvu in politiki.

Fenomenalen vpliv Veselovih pesmi

Prof. Fr. Levce je l. 1892. pisal, da je bil uspeh in vpliv Veselove poezije naravnost fenomenalen. Veselje Slovencev od izdajanja Prešernovih poezij l. 1847. se niti oddale ne da primerjati z navdušenjem, s katerim je tedaj občinstvo pozdravilo vsak nov plod Koseskega muze. Ko je bil že v grobu, se je njegovim vrstnikom, že z leti obloženim starcem zaiskrilo oko, kadar so jim omenili Koseskega. Mladenci so od veselja in navdušenja jokali, kadar so »Novice« prinesle kako novo pesem Koseskega. Dasi jim je že opešal spomin, vendar so znali na izust citirati še dolgo vrsto do nekih šestomeroz (heksametrov) iz Veselovih patriotičnih od. Cigale je še l. 1860. pisal v »Novicah«: Novice so dolžne svoj uspeh ravno Koseskemu... Kako težko pričakovani so bili plodi Veselove muze... Kako so nas starejši in mlajši stresali, vsmali, navduševali, elektrizirali. Ne priznati tega bi bilo grošno in krivično. Drzno je torej v oči toliko živih ljudi, katerim so Veselove poezije od začetka znane, ki čutijo neki poseben njim lasten ritem in neko pridobno miloglasje in istih, ter pomnijo, kako je njega dni vse strmelno veselja, ko je Koseski prvič v svojih heksametrih pokazal, čemu je kos zaničevana slovenščina, drzno je pravim, in predrzno odrekati mu božjega pesništva dar.

Slovensko pesništvo od l. 1844 do 1860 priča, kako silen je bil vpliv Veselovih pesmi na tedanje dobo. Po Koseskem je kar zamrgolelo imen kakor Kamnogorski, Križnogorski, Ledinski, Lepanski, Podgorski, Podbrežniški, Zadravski itd. Vsi pesniki so tedaj posnemali Koseskega. Največ samostojnosti so še pokazali Jenko, Svetličič, Zakelj, Luka Jeran, Lovro Toman in Cegnar. Celu mladi Levstik, ki je že v Alojzevišču nastopil ostro proti Veselu, se ni mogel njegovega vpliva popolnoma otresti. V pesmi, ki »Perva pomladnja bučela« rabi besedi, ki so kosezkizmi.

Zdi se, kakor bi Slovenci za časa Koseskega ne poznali Prešerna. Kako je Koseski prišel v meso in kri tedanjih izobražencev, pričajo številni citati iz njegovih del. Ni bilo patriotičnega govora, ki bi ne začel z verzom: Hrast se omaje in hrib, — zvestoba Slovenca ne gane! Ni bilo političnega govornika, ki bi pred govorom ne vzkliznil: Biti slovenske krvi, bodi Slovenu ponos, ali kdor zaničuje se sam, podlaga je tučjevi peti.

Slaveč hrabrost slovenskega vojaka, je vsakdo vzkliznil s Koseskim: Mi čvrsti Slovenci smo, gremo na boj. Za pravdo, za dom, za cesarja! Vsak nekrológ je tedaj začel z besedami: Ko trombe glas, ko zvon doni od vrlga moža spomin.

Starejši politični govori, znanstvene razprave, opisi patriotičnih veselí, potopisi, uvodi, biografije in nekrológi so bili polni citatov Jovana Vesela Koseskega.

Zakaj je imel Koseski tako velik uspeh

Ako vpoštevamo tedanje literarne in politične razmere med Slovenci, moremo tudi razumeti, zakaj je imel Koseski »fenomenalen« uspeh s svojo poezijo, ki se je okusno. Ko se je Koseski oglašil v javnosti, skoraj ni bilo Slovenca, ki bi obvladal pravilno slovenščino. Pisatelji okoli »Novice« so bili večinoma samouki. Še najbolje so pisali duhovniki in bogoslovci, ki so študirali v Karlovcu in se seznanili z ilirizmom in se potem vrnili v Ljubljano (Lovro Pintar, Anton Zakelj, Ledinski, Luka Jeran). Bleiweis se je šoli sploh ni učil slovenščine; Metelka ni poslušal, na Dunaju je živel polnih 17 let in za ženo je imel Nemko. Ko je l. 1843. prevzel uredništvo »Novice«, se je sam začel šele učiti slovenščine. Zato ga je napadel Prešeren:

Tat, rokomavh, govori jezik drug neumeten,
Mnogo pa hlevu diši tvoja beseda,
kmetovski
Lepše bi berilo »Novice« rokomavsko-kmetijskih,
ako rokovnjaške in manj bi kmetavsk bile.

Že pisatelji so slovensko pisali in nemški mislili; da bralci niso mogli biti boljši, si lahko mislimo.

Ko se je pojavil Koseski, slovensko občinstvo ni imelo razuma, ne notranjega čuta za slovniške in jezikovne napake. Razne ilirizme so odobraval, Prešerna so pa zaradi njegove čistote in pravilne slovenščine zapostavljali. Prešerna so pitali s »Kranjcem«, Koseskega so pa zaradi neslane hrvatsko-slovenske mešanice imenovali naprednega in navdušenega »Slovana«.

Drugo je tudi, da je Koseski zabrenkal na tedaj nenavadno struno. Opeval je samo veličastne reči: božjo vsemočnost, slavno slovensko preteklost, nadarjenost slovenskih sinov, ljubezen do domovine itd. In vse to v kakšni obliki, v zvonečih heksametrih, ki jih nikoli niso prevzeli, da je njegova ritmična dikcija razvela bralca. V tem pogledu je bil Koseski verni učenec Friderika Schillerja.

Pred Koseskim so se Slovenci sami zaničevali, kajti očitali so jim, da nimajo slavne zgodovine kakor drugi omikani narodi. Koseski je pa povedal Slovence, da so bili že pred Rimom in Bizancem, da so že pred Trojo zveneli slovenski meči, madejski kralji so čutili ostre slovenske pušice. Ko je Aleksander Veliki uničil Arbeli in Gangame, mogočeno perzijsko kraljestvo, so zmago odločevali tudi slovenski junaki. Justinian, Dioklecian, Belizar, Genserih, Samo in Svetopolik so bili — Slovenci. Vseh svetovno zgodovinskih dogodkov v Panoniji, Iliriji in Noriku so se udeležili Slovenci. Remski evangelij, ki so nanj pri-sezali francoski kralji ob maziljenju, je bila — slovenska knjiga.

Tem zgodovinskim lažem Koseskega so tedaj vsi verovali, nihče ni preiskoval njih zgodovinske resničnosti ali neresničnosti in rekli so si: Saj mi Slovenci nismo zadnji na svetu!

Veliko srečo je imel Koseski tudi s svojimi prevodi. Prevedel je Schillerjevo »Pesem o zvonu«. Tedaj so posebno ljubili v šolah Schillerja. In kdo bi ne bil hvaležen pesniku, ki je Slovence poklonil Schillerja v prevodu. Sploh je šola veliko pripomogla do pretirane slave Koseskega. Učitelji so prezirali Prešerna in opisovali dijakom Koseskega kot največjega slovenskega pesnika.

Koseski je bil najvplivnejši in najuglednejši sodružnik Bleiweisovih »Novic«. In dr. Bleiweis se je izkazal hvaležnega urednika. Za pravo poezijo Bleiweis ni mel smisla. Prešerna je sicer hvalil, toda njegovo sodbu o njem mu je kalil spomin na Prešerna kot človeka, kakršen je bil zadnja leta pred smrtjo. Sploh je bil za »Novice« vsak »nadejpoln pesnik«, kdor jim je skrpupal kak pesniški nestvor. L. 1865. je Jurčič prosil Bleiweisa, naj priobči neko njegovo pesem. Bleiweis se je pri tej priliki spotalnik od Jurčiča in njegove balade ter mu svetoval, naj bi taki mladi ljudje rajši peli o »solncu in luni«. Na to je Stritar priobčil zabavljico o »Solncu in mesecu«.

L. 1847. Bleiweis sponja Koseskega s Prešernom in ga imenuje »slovenskega Schillerja«. Bleiweis je tedaj pisal v »Novicah«:

Naš preslavni Koseski, kteriga poezije časti ves slovanski svet, se v žalost vseh bravcev že dolgo dolgo ni oglašil v »Novicah«, ktere so od njegovih poezij celi čas nar večji kinj dobivale.

L. 1850. ga je Bleiweis povzdignil za »mojstra-pevca«. Ni čuda, da je Koseski ob takih razmerah in sprlo Bleiweisove uvoditve in neoporne odločevalnosti »Novice« v vseh književnih stvareh, zaslovel in do l. 1868. brez ugovora slovel kot največji slovenski pesnik.

Kako se je zrušila pesnikova slava

L. 1852. je Koseski nevarno oboel in umolknil za polnih 16 let. Med tem se je slovenščina silno razvijala. Pojavili so se Levstik, Valjavec, Cegnar, Jenko, Erjavec, Mencinger, Jurčič. L. 1866. je Slovencev Stritarjeva razprava o Prešernu in njegovih poezijah pokazala tega genija v pravi luči in sijaju. Stritar nam je s to razpravo odkril Prešerna. Po vsem tem se je l. 1868. oglašil zopet Koseski s svojim »Mazepom«. Tedaj je pisal Bleiweis v »Novicah«:

Po blizu 20letnem prestatku razglasil je nestor slovenskih pesnikov Koseski nov sad mojstrskega svojega prevodnega talenta, namreč Byronovega »Mazepo«, ki so nam ga »Novice« v lični dokladi prinesle. Strah, ki ga izvrstni naš pesnik v predgovoru razodeva, da je zaostal za duhom jezika slovenskega, kakor se dandanes po 20 letih piše, pokaže se bralcu, ako le nekatere vrstice prečita, le kot velika ponižnost pesnikova, kajti Koseski ne stoji samo na vrhuncu sedanega jezikovnega razvika, marveč v ličnosti (eleganciji) jezika, kakor v dovršenosti izrazov in v lahki in gladki besedi prekosi najbolje sedanje slovenske pesnike.

To je bilo za tedanje slovensko literarno javnost preveč. Struna je počila. Do sedaj nedotakljivo slavo Koseskega so začeli napadati vsi. Koseski je postal predmet številnih kritičnih razprav Stritarja, Cigale, Janežiča, Levstika, Rutarja, Zvaba itd. Te razprave so dokazale, da je bil Koseski v prvi vrsti prevajalec. Njegovih izvirnih pesmi je malo. O številnih pesmih, ki jih je Koseski priobčil za izvirne se je dokazalo, da so to samo na široko razblinjeni slabi prevodi iz nemščine. Celu »Uvodni« pesem, kjer razvija program svojega pesnikovanja, je robato poslovenil po Uhlandovi uvodni pesmi. Kot prevajalec se ni oziral na izvirnik. Zašel je tako v trivnost, neprostovoljno komiko, vzvišen iz-

virnik je postal v slovenščini tako smešen in celo nemoralen.

Tako je n. pr. prevel Goethejev verz: Ihr Geschrei durchdringt die Luft... Koseski: Njeni javk prešini zrak... Ali nemški Dantejev prevod: Der Bauch geräumig und beklaut die Pfoten.

Mit einer Seite schirmen sie die andere... Koseski: Širok je vamp, strupeni parklji, tace, Molijo kvišku clo noge...

Dante: Begann nun Plutus mit einer rauhen Stimme... Koseski: (enostavno) Plut zakruli...!

Goethe: (Korintska nevesta): Wechselhauch und Liebeskuss! Koseski: Liebesüberdruß!

Koseski: Strasti živ iztok Sledi cmok na cmok.

Koseskega neprostovoljna komika: Goethe: Gebärden da gibt es vertrackte. Koseski: So kretanja čudne, presmete.

Goethe: Er wittert das Tuch in den Lüften. Koseski: Rjuho zavoha razločno v turtu.

Voss: Ganz den Tag durchflog ich. Koseski: Šel ko balon sem naprej.

Chamisso: Er dreht sich links, er dreht sich rechts.

Koseski: Zdaj zavrti se urnih krač itd.

Koseski je tudi mesaril in mrcvaril slovenščino, grešil je zoper skladno, delal je napačne besede, prideval je samostalnikom nepravilni spol, besede je po potrebi za rimo krajšal in pa širil, v slovenščino je mešal hrvatske izraze, samovoljno je koval besede in rekla, ki jih nihče ni razumel.

Nekatere novoskovanke Koseskega so na primer: gostobot (gastverwand), gnibla, samšo (einsam), kozel skakun (Springbock), tičogled (Vogelschauer), vinomeh (Trunkenbold), tekton (Renner), itd. Njegov nepotrebiti ilirizmi: vatra, ništa, napuni, solze roniti itd.

Koseskega stavki, ki jih živ krst ne razume: In idiš pridši zalovaveh nemi trop. Zada stabe pest savora. Smevha se nebsčan prepričani v živsem. Koravdina dneva. Koseskega rime: razčup — šarupa; rukne — čukne — smukne; vinta — grinta — tinta; tepež — tražež — papež; pohotje — sipotje — golotje.

Koseskega politične in literarne vrline

Kakor vsako zgodovinsko osebnost, moramo tudi našega Koseskega soditi po razmerah in času, v katerem je živel. Zato moramo naštet tudi njegove vrline. Predvsem so njegove pesmi vzbudile pri Slovenceh narodno zavestnost. Povzdignile so narodni ponos, čeprav s pomočjo zlaganih zgodovinskih podatkov. Koseskega zato lahko imenujemo največjega političnega pesnika Slovencev.

Naravnost dogodek je bil, ko so l. 1844. »Novice« priobčile slavno pesem Ivana Vesela Koseskega. Slovenija presvetleu, premilostljivemu gospodu in cesarju Ferdinandu I. Ime »Slovenija« se je prvič imenovalo v javnosti! To je bil dogodek v političnem življenju Slovencev, ki je pospeševal slovensko zavest.

Razen tega je Koseski zbudil cel zbor mladih slovenskih pesnikov in veliko pomagal razvoju našega jezika. S svojimi vaimi, nimeni, nenavadnimi zvezami in obrati je naredil naš jezik gibčen in okreten. Tehnično dovršeno je zlagal šestomere in se po pravici lahko imenuje oče slovenskega šestomera. Koseski je pokazal v svoji »Sloveniji«, »Bralcem Novic« h koncu leta 1845, »Iljadi« in nekaterih drugih pesmih, da je moglo delati prav dobre heksametre v slovenščini. Profesor Fr. Levce je celo ugotovil, da »Kdor dandanes po Koseskem in po Borisu Miranu dela slabe šestomere, Bog mu jih ne odpusti, a slovenski krasoslovci mu jih ne more. Tak človek stokrat ostreeš po kritiko zasluži, nego pater Marko, ki je pred 100 leti v svoji slovnici govoril »von der krainerischen Dichtkunst« zapel šestomer:

Pišeta, pure, race, kuštrune, kopune, teleta

ter ga slovenskim pesnikom tedanjega časa za izgled postavil. (Zvon II. 1872).

Slednjč je treba priznati, da so nekateri starejši prevodi Koseskega res lepi, nekatere virne od vzvišene. Koseski je obogatil našo književnost z velikim številom naravnost klasičnih prispevkov.

Zato ostane njegove ime kljub vsemu zapisano z zlatimi črkami v zgodovini naše književnosti.

Dobro ga je zavrnil.

Častnik francoske garde je dejal častniku švicarske garde: — Vi se borite za denar, mi pa za čast.

— Vsak se bori za to, kar mu manjka, — se je odrezal Švicar.

Velesenzacija Velika Ufa premijera Prvič v Ljubljani

Visoko gori v Švicarskih Alpah so se skrivali ponarejevalci 100-frankovskih bankovcev!

To nevarno družbo je razkrinkal, po srditih bojih premagal

HARRY PIEL

Oglejte njegove izredne detektivske sposobnosti in bravure v najnovejšem senzacionalnem vefilumu

Mož proti možu

Med večnim snegom in ledom. — Nevaren skok v globočino. V švicarski centralni banki. — V zanjki laždetektivov. — Beg po nevarnem ledeniku. — Razkrinkani falzifikatorji. — Sportsko življenje v St. Moritzu.

Velesenzacionalno!

Mladini prepovedano.

Predstave ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri.

Predstave v nedeljo ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri.

Telefon 2124.

ELITNI KINO MATICA.

KALVARIJA

bojna igra se na vsesplošno željo ponovi zadnjikrat v tej sezoni v nedeljo 23. t. m. ob 7. uri zvečer na Kodeljevem. Predprodaja vstopnic »Orient«, Dunajska c 14.

Dnevne vesti.

— Českoslovaški minister dr. Tiso v Jugoslaviji. Českoslovaški minister narodnega zdravja dr. Josef Tiso se odpelje v ponedeljek v Jugoslavijo, da si ogleda naša kopališča in zdravilišča. Ogledati si bo želel Dubrovnik, ki je prav za prav českoslovaško letovišče. Minister hoče obenem navezati čim tesnejše stike med našimi in českoslovaškimi letovišči. Spremljal ga bo sekcijski šef dr. Kolinsky. Minister dr. Tiso ostane v Jugoslaviji kakih osm dni.

— Pravilnik o nostrifikaciji inozemskih diplom medicinskih fakultet. »Službene Novine« objavljajo pravilnik o nostrifikaciji diplom medicinskih fakultet, ki se glasi: 1.) Kdor želi, da bi se mu v naši državi nostrificirala doktorska diploma, pridobljena na medicinski fakulteti v inozemstvu, mora predložiti: a) originalno diplomu, b) potrdilo o državljanstvu, c) izjavilo o zrellostnem izpitu srednje šole v kraljevini SHS, d) uradni dokument o študiju (vpisna in poslušna predavanja, položeni izpiti z ocenami) in d) pošto, da bi se mu nostrificirala diploma. Prosilec mora položiti takso za nostrifikacijo v znesku 500 Din po zakonu o takсах. Ko svet medicinskih fakultet pregleda predložene dokumente, odredi komisijo, pred katero mora polagati prosilec izpite: II. in III. rigorosa (farmakologijo, občo patologijo in patološko anatomijo, interno medicino, psihijatrijo z nevralogijo in otroško medicino iz II. rigorosa, kirurgijo, ginekologijo, oftalmologijo, dermatovenerologijo, sodno medicino in higijeno iz III. rigorosa, — 2. svet medicinskih fakultet oprosti zgoraj navedenih pogojev edino in izjemoma one prosilce, o katerih spozna, da so se posebno odlikovali s strokovno in znanstveno izobrazbo — 3. Te odredbe veljajo za one prosilce, ki pridobijo inozemsko doktorsko diplomu, ko že stopi ta odredba v veljavo.

— Prosveta brez denarja. Prosvetno ministrstvo je izgubilo glavno ali pa je požarilo, da je njegova glavna naloga skrbeti za ljudsko prosveto. Od začetka šolskega leta je minulo že 20 dni, toda v zagrebški pa tudi v drugih oblastih še ni rešeno nobeno materijalno, niti personalno vprašanje, da bi se lahko pričel redni šolski pouk. Vse prejemstvene in personalna vprašanja so samo na papirju, nič pa ni poskrbel za realizacijo. Srednje šole v zagrebški oblasti ne morejo sestaviti učnega reda, ker ne vedo, s katerimi profesorji lahko računajo, kajti mnogi so na papirju premeščeni. V ljudskih šolah je položaj še slabši. Sploh je letos prosvetno ministrstvo pokazalo popolno nesposobnost, kar se je videlo že pri začetku šolskega leta, ko ni bila izdana nobena odredba glede enotnega začetka pouka.

— Novi honorarni konzul v Stockholmu. Na mesto dosedanjega honorarnega generalnega konzula naše države v Stockholmu g. Karleona je bil imenovan g. Torsten Larka.

— Finančna kontrola na Bledu. Generalna direkcija davkov je sklenila ustanoviti oddelke finančne kontrole na Bledu, ki bo podrejen upravi finančne kontrole na Jesenicah.

— Nov list. S 1. oktobrom prične izhajati v Zagrebu mesečnik »Socialna misao«, ki bo kritično razpravljal o vseh kulturnih, političnih in gospodarskih problemih doma in v inozemstvu iz socialnega vidika.

— Izpremembe v gerentstvu okrajnega zastopa v Celju. Dosedanji gerent okrajnega zastopa v Celju dr. Anton Farčnik je zaradi prejemstvenih kot upravitelj dolžnjenostnega sreza razrešen gerentstva dolžnosti okrajnega zastopa v Celju. Za novega gerenta je imenovan oblastni poslanec in poslanec v Celju Miloš Levstik.

— Vodja slovaških klerikalcev v Zagrebu. Predsedstvo kulturnega društva Sv. Jeronima v Zagrebu je povabilo vodjo slovaških klerikalcev posl. Hlinka, naj se udeleži proslave društvene 60letnice. Hlinka se je vabilu odzval in je odpotoval v Zagreb s poslanca Tuko, Budayem, Sivakom, Grebačem in drugimi.

— Štipendija naše vlade je bila podeljena za študijsko leto 1928/29 provizorično profesorju realne gimnazije v Pragi dr. Juliju Heidenreichu in učitelju na zavodu učiteljskih ženskih strokovnih del v Pragi Edvardu Turku.

— Iz zdravniške službe. V imenik zdravniške zbornice za Slovenijo je vpisan zobni zdravnik v Braslovcah dr. Jože L u d v i g.

— Iz sodne službe. Vpokojen je kazniški paznik - zvančnik pri moški kaznilnici v Mariboru Andrej Pavšič.

— Za mrtvega proglašen. Okrožno sodišče v Mariboru je uvedlo postopanje, da se proglasi za mrtvega posestnik v Večeslavcih Jožef Fleischaker, ki je odšel leta 1913. na rusko bojišče, kjer je bil v bitki pri Bugni padel.

— Razpisana sodna služba. Pri okrožnem sodišču v Novem mestu je razpisano mesto okrajnega sodnika. Prošnje je treba vložiti najkasneje do 20. oktobra.

— Razpisane zdravniške službe. Okrožni urad za varovanje delavcev v Ljubljani razpisuje na svojem ambulatoriju mesto zdravnika - uradnika 2. plač. razreda I. stopnje, specialista za notranje bolezni, in mesto zdravnika - uradnika za splošno prakso. Prošnje je treba vložiti najkasneje do 20. oktobra. Okrajni zastop v Slovenski Bistrici razpisuje službo okrajnega veterinarja s sedežem v Slov. Bistrici. Prošnje je treba vložiti do 2. novembra.

— V naše državljanstvo se sprejeti: Posestnik z Rakoka Ivan Kalister, učiteljica iz Ljubljane Franciška Mačkovšek in železniški uslužbenec z Rakoka Jakob Vadnjal.

— Iz »Uradnega lista«. »Uradni list št. 91 z dne 22. t. m. objavlja pravilnik o ustroju pokojninskega fonda za osebe direktorje rečne plovitve, pravilnik o sprejemanju in strokovnem šolanju pripravnikov za uradnike pošto - brzojavni telefonske stroke kraljevine SHS in učni program za višji in nižji pošto - brzojavni tečaj.

— Živalske kužne bolezni v ljubljanski in mariborski oblasti. V ljubljanski oblasti je bilo od 10. do 16. t. m. 5 slučajev mehurčastega izpuščaja goveda, 13 svinjske kuge, 6 svinjske rdečice, 1 pasje stekline in 1 čebelnje kuge. V mariborski oblasti je bilo 14 t. m. 70 slučajev svinjske kuge, 57 vraničnega prisada, 17 svinjske rdečice, 1 šustovca, 1 konjskih garij in 1 stekline.

— Nalezljive bolezni v mariborski oblasti. Od 8. do 14. t. m. je bilo v mariborski oblasti 53 slučajev tifuznih bolezni, 30 griže, 57 škrlatinke, 24 ošpic, 10 davice, 3 dušilnega kašlja, 5 krčevite odreenelosti in 1 šena.

Velika tombola Sokola I.

se vrši 10:30
v nedeljo 23. sept. ob 15. uri
(3. uri) na Kongresnem trgu.

— Splavarji na Dravi, pozor! V sled delne regulacije Drave pri Ptuj in zgrajenih oddelkih na desnem bregu Drave se naj-silnejši tok vode spreminja ter se premika proti sredini struge. Ker se je zgodilo že več nesreč in več splavov razbilo, opozarjamo splavarje na to stanje ter jim priporočamo, da svoje splave zgradijo manjše in krajše in da so zelo previdni pri lesenem dravskem mostu v Ptuj ter naj tirajo splave proti sredini struge in plovejo pod mostom pri srednjih odprtinah, kjer je v sredini mosta postavljen visok lesen križ. Kdor hoče biti o stanju vode in tako dobro informiran, naj se obrne na hidrotehnični oddelek v Ptuj, ki da vsakršna pojasnila.

— Otvoritev telefonske centrale Vitanje. Dne 16. t. m. je bila pri pošti Vitanje otvorjena telefonska centrala.

— Glasbena Matica v Ptuj je z letošnjim šolskim letom namestila na zavod violončelista konc. mojstra prof. Čeneka Šedlbauerja, absolutno mojstrske šole praškega konservatorija, bivšega člana praške Filharmonije. S tem je zavod znatno dvignil kvaliteto učnih moči (na zavodu poučujejo izključno absolventi konservatorijev). Pridobitev violončelista - virtuosa je posebne važnosti za bližnja mesta, kakor je Maribor, ki je z odhodom g. prof. Berana izgubil poslednjega resnega pedagoga na tem polju. Oni, ki reflektirajo na dobro izobrazbo v violončelu, bi se lahko vozili v Ptuj. Prof. Šedlbauer priredi v torku dne 2. oktobra ob 8. zvečer samostojen koncert s sodelovanjem maticinske klavirskega trija, ki se je sedaj osnoval. Občinstvo bo na tem koncertu imelo priložnost videti resnost, s katero se goji glasba na tem zavodu.

— Gostilničarska nadaljevalna šola v Mariboru. Vpisovanje učencev in učenk v vse tri razrede gostilničarske nadaljevalne šole v Mariboru se vrši v ponedeljek dne 1. oktobra od 17. do 19. ure (od 5. do 7. zvečer) v prirodoslovnem kabinetu državne trgovske akademije v Mariboru na Zrinjskega trgu št. 1, I. nadstropje, vrata št. 31. K vpisovanju mora prinesiti vsak vajenec, oziroma vajenka: zadnje šolsko izpričevalo, potrdilo Zadruga, katero dobi v Zadrugu pisarni, in 50 Din vpisnine kot donesek za učne pripomočke. Opozarjamo vse gostilničarje, restavrate, kavarnarje, hotelarje itd., vse v to obrt spadajoče gospodarje, da morajo vsi njihovi vajenci in vajenke brez izjeme obiskovati gostilničarsko nadaljevalno šolo, zato jih je treba v izogib nepriljetnih posledic pravočasno vpisati. Ponašljajni izpiti se bodo vršili v torku dne 2. in v sredo dne 3. oktobra ob 15. uri, to je ob 3. popoldne. Natančnejše podatke zve do učenci in učence, oziroma njihovi gospodarji pri vpisovanju v šoli.

— Trgovska nadaljevalna šola Gremija trgovcev v Mariboru. Vpisovanje učencev in učenk v vse tri razrede trgovske nadaljevalne šole v Mariboru se vrši v nedeljo dne 30. septembra od 10. do 12. ure dopoldne v prostorih državne trgovske akademije na Zrinjskega trgu št. 1, I. nadstropje, v sobi št. 31. Pri vpisovanju je predložiti zadnje šolsko izpričevalo in dve izpolnjeni rodovnici, ki se dobijo pri trgovskem gremiju ali v trgovini V. Waxl. Novinci morajo imeti razen tega še potrdilo gremija, da so tam vpisani kot vajenci. Sprejemni in ponavljalni izpiti se prične v ponedeljek dne 1. oktobra točno ob 15. uri (ob 3. popoldne). Ustmeni izpiti se vrše v torku 2. in eventuelno še v sredo 3. oktobra, nakar se razglašajo definitivni sprejem novih učencev. Reden pouk se prične v četrtek dne 4. oktobra ob 15. uri.

— Iz Tržiča. Vpisovanje v obrtno-nadaljevalno in trgovsko - nadaljevalno šolo se vrši v soboto 29. in v nedeljo 30. septembra 1928. obkraj v pisarni ravnatelstva meščanske šole in sicer v soboto od 14. do 18. ure, v nedeljo od 9. do 12. ure. Vajenci naj prinese s seboj zadnje šolsko izpričevalo, de-

lavsko knjižico in potrdilo mojstrov o trajanju učne dobe. Vpisnina za obrtno-nadaljevalno šolo je 30 Din, za trgovsko-nadaljevalno pa za redne učence enkrat za vselej 50 Din, za izredne pa 100 Din. Pri vpisu se plača tudi ukovina za petmesecev, ki znaša za redne učence enkrat za vselej 50 Din, za izredne pa 100 Din. Pri vpisu se plača tudi ukovina za pet mesecev, ki znaša za redne učence mesečno 10 Din, za izredne pa 20 Din. Redni pouk se prične na obeh šolah v ponedeljek 1. oktobra 1928 po urniku, ki je nabit v šolski veži.

— Planinski kolektor za leto 1929 hočem zopet izdati, ker me mnogi k temu nagovarjajo. Vsi tedi prošim vse Planinske kolektarje naklonjeno občinstvo, da istega potni dopisnice naročijo blagovili, da vidim, ali se zglašajo zaštevilo ali ne. Obenem prošim za popravke v besedilu kolektarja 1924 in novo gradivo za kolektor vsaj do konca septembra. Inserterov ne bom priobčil. Prebritek gre v planinske svrhe. — Planinski pozdravi! — Brunon Rotter, Maribor, Krekova ulica 5. 707n

— Avtobusna zveza Ljubljana-Stična. — Novo mesto. Pred dnevi je bil otvorjen avtobusni promet na progi Ljubljana-Stična. — Novo mesto, s priklučkom na že obstoječo avtobusno progo Novo mesto-Zagreb. Promet se vrši z modernimi velikimi avtobusi tt. »Tapred« d. d. Zagreb. — Odhod iz Ljubljane ob 9.30 uri, dohod v Stično ob 10.43. odhod iz Stične ob 13.30, dohod v Ljubljano 14.43. — Odhod iz Ljubljane ob 16. uri in odhod v Novo mesto ob 19. uri. — Odhod iz Novega mesta ob 5. uri in prihod v Ljubljano ob 8. uri. Avto stoji v Ljubljani za sedaj na glavnem kolodvoru — Mariliniem trgu — gostilni Čenožar, oziroma dolenskem kolodvoru. — Voznja Ljubljana-Stična Din 30.—, Ljubljana—Novo mesto Din 60.—. — Upamo, da se je s to avtobusno zvezo občinstvo ustreglo. — Ostala pojasnila v odnosnih oglaših. 705-n

— Lahkotletične tekme GSŽ v Kranju se vrše v nedeljo 23. t. m. ob 8. uri na telovadščici poleg Narodnega doma. Tekme se končajo ob 11. uri s štetimim tekmo skozi mesto. Na popoldanskem programu je promena koncert godbe »Sloga« ob 14. uri v parku pred Narodnim domom. Po koncertu lahkotletski javni nastop in prosta zabava. — Občinstvo opozarjamo na nedeljsko prireditve in ga vabimo, da jo polnoštevilno poseti. 709-n

— Zahvala. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani se po izredno dobro uspehi veliki skupščini v Novem mestu kar naskrepejo zahvaljuje moški in ženski C. M. podružnicam za ves trud in delo ter plemenito požrtvovalnost, ki sta jo izkazali za to slavo. Posebej se zahvaljujemo g. profesorju Josipu Germu za lep pozdravni govor na kolodvoru, županu g. dr. Josipu Režeku za iskren pozdravni govor pred mesno hišo, g. dr. Ivan Vasiču za prelesten govor v imenu Šolskega saveza. Sokolom za sprejem in udeležbo, g. Viktor Pirnatu na iskrenem globoko zasnovanem govoru za sresko učiteljsko društvo, g. učitelju Ivan Maslju za prepustitev šolskih prostorov v zborovalno namene. Castitum damam za veliko požrtvovalnost in skrb za skupno kosilo, pevskemu društvu za lepo pesem, mestni godbi za prijazno naklonjenost in marljivo sodelovanje, p. t. meščanom za okrašenje hiš z zastavami, ki so neprimerno dvignile slavnostni dan in dalje prav vsem, ki so na kakršenkoli način pripomogli da se je letošnja velika skupščina tako sijajno izvršila, kakor že dolgo ne. Iskrena hvala vsem! — Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

— Napoleon Bonaparte. Opozarjamo ponovno našo inteligenco, in prvi vrsti pa šolsko mladino in dijaštvo sploh, na današnje veliko filmsko zgodovinsko predavanje, spremljano z grandioznimi historičnimi filmom Napoleona Bonaparte. Film, ki je brez dvoma reprezentativno delo francoske filmske produkcije, nam podaja v markantnih scenah mladost velikega imperatorja, v najveličastnejših slikah dobro grozne francoske revolucije, vzhod zvezde velikega francoskega cesarja, njegove boje in prve zmage po Italiji itd. Današnja prireditve bo ob 14.30 uri, jutrišnja ob 11. dopoldne v prostorih Elitnega kina Matice. Cene predstavam so tako nizke, da se teh prireditve lahko vsakdo udeleži. Šolske kroge prav posebno prošimo, da opozore učo se mladino na poučnost tega filmskega predavanja.

— Vreme. Vremenski preroki pravijo, da se bo vreme poslabšalo. Najbrž bodo imeli prav, kajti že včeraj je bilo v večini krajev naše države oblačno, samo v Splitu in Dubrovniku so imeli lepo vreme. Tudi barometer je znatno padel, kar priča, da ugete nastati v kratkem slabo vreme. Danes zjutraj je kazal barometer v Ljubljani 760 mm, temperatura je znašala 12 stopinj. Včeraj je bilo v Skoplju 28. v Splitu in Dubrovniku 27, v Beogradu 26.4, v Zagrebu 23, v Ljubljani 20.7, v Mariboru 19 stopinj. Temperatura, ki je včeraj povsod znatno poskočila, je pa danes zopet padla.

— Ljudem, ki trpe na potrtosti, splošni onemoglosti, delanemožnosti, povzročča naravnega »Franz-Josefova« grenčica živahno kroženje krvi in tako osveži vsakega bolnika. Vseučiliški profesorji in znanstveniki trdijo, da povzroči »Franz-Josefova« grenčica zaradi svoje lahke odvajajoče učinkovitosti splošno osveženje duha in veselje do dela. Dobri se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— V potu svojega obraza se je doslej pralo perilo. Radion je odstranil vsako muko, ker je dovolj, da se perilo pol ure kuha, pa je perilo gotovo.

— Sanatorij Dr. Lakatos, Baden bei Wien. Dietetika, zdravljenje srca, zveplene kopeli. Jesenska sezona v polnem obratu. Zmerne cene. 685n

— Krasna izbira blaz. otroških oblek po nizki cen. Kristofič-Bučar, Stari trg 9. DARUJTE PODP. DRUŠTVU SLEPIH. LJUBLJANA, WOLFOVA UL. 12.

Iz Ljubljane

—lj Čemu pa je to dobro? Naročnik nam piše: V mestni stanovanjski hiši na Ahacjevi cesti ima svoje lokale tudi par malih trgovcev in obrtnikov, ki jih je po splošno težko najti, ker so nastanjeni pod arkadami, zunaj pa nima nobeden teh ljudi na steni obešene svoje firme. Kakor se je izvedelo pa zato ne, ker je gospodarski urad vsako obešanje firme — prepovedal. Ako so bili zato merodajni estetski momenti, bi se vendar lahko vsem lokalom predpisala oblika napisov, pa bi bila stvar urejena; ne pa prepovedovati zunanje znake firme, ki jih celo zakon zahteva.

—lj Olepšava mesta ali ka - li? Pišejo nam: V Slomškovi ulici ima mestna občina nasproti elektrarne enonadstropno hišo, ki že ni bila prebarvana menda, odkar jo je občina od krojača Reiserja zamenjala. Omet pri zidovju pa kar v ploščah visi od hiše, oziroma odpada. Hiša je potrebna nujne poprave. — Pri stanovanjski hiši na Ahacjevi cesti naj se napravi hodnik, saj se je zemlja že toliko posedla, da se to lahko zgodi brez škode. — Železna ograja pri Vojvode Mišiča vojašnici je od rje vsa razjedena in nujno potrebna novega barvila.

—lj Ljubljana v filmu. Tvrdba C. Th. Meyer, lastnik Heinrich Bethke iz Magdeburga, je izdelala propagandni film o naših mestih in krajih iz vse države. Tudi Ljubljana je v tem filmu zastopana, kakaj mesta občina je prispevala posebni znesek. Film o Ljubljani je dolg približno 200 metrov in se ga predvaja skoraj devet minut. Posnet je bil v maju in le škoda, da niso vremenske prilike dopuščale, da bi bil ogled na naše planine lepši. Film o Ljubljani je te dni prejel mestni magistrat in ga bo danes ob 19. prvi predvajal v kinu Matice.

—lj Najdeno v času od 1. do 15. septembra. Iz seznama policijske direkcije je razvidno, da so bili najdeni v času od 1. do 15. septembra v Ljubljani med drugim sledeči predmeti: 2 zlata uhanja, 1 bankovec za 50 mark, mala vsota denarja, 1 zlat poročni prstan, 1 žepni nož, 1 double - prstan z več kamni, 2 bankovca po 100 Din, 2 bankovca po 10 Din, 7 bankovcev po 10 Din, 1 kovinasta zapetnica, 2 bankovca po 10 Din, 1 avtomobilsko dvigalo, 1 rdeč ženski volneni žemper, 1 rjava listnina z listinami in manjšo vsoto denarja. — V železniških vozovih so našli: 8 moških in 3 ženske dežnike, 8 palic, 1 ženski plet, 1 moški slamin, 1 par starih čevljev, 1 čepica, 1 otroški klobuk, 1 košarica sesačka 1 očala, 2 dozi, 1 pletena ženska jopa, 1 košarica stare obleke, 4 jope, 1 solčnik, namizno platno, 1 perila, 1 košarica, 1 nahrbtnik, 1 klobuk V hotelu, odnosno v kavarni Union je bilo pozabljeno: 2 knjigi, 3 pare rokavic, 3 ključ, 1 zlat zapetni gumb, 1 ustnik, 2 cigaretni dozi, 1 doza za smotke, 3 palice, 1 moški dežnik, 1 ženski dežnik, 3 klobuki in 1 slamin.

Gospodične in gospe!

Poslužite se ugodne prilike in prijavite se k pouku za izvrševanje lastne garderobe. Pričetek sistematičnega poldnevne pouka 1. oktobra. Modni atelje M. Šarc. Ljubljana. Miklošičeva cesta, vhod Pražakova ulica. III. nadstropje, palača Pokojninskega zavoda.

—lj Dramski tečaj Zveze kultur. društev v Ljubljani se bo otvoril v torku 2. oktobra in se bo vršil vsak torku od pol 20. do 22. ure na šoli v realki (Vegova ulica). Vpisovanje gojencev bo vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 18. ure v pisarni ZKD (Kazino, II. nadst. levo). Solnina znaša 20 Din mesečno (oktober-februar). Glede na redni potek tečaja prošimo vse zainteresirane, da se vpišejo pravočasno. Opozarjamo tudi organizacije na ta tečaj, h kateremu javijo lahko svoje članstvo. V primeru, da prihlasi organizacija veliko število članov, se ugotovi solnina lahko pavsalno.

—lj Cercle français v Ljubljani otvarja s 1. oktobrom t. l. pouk v francosčini in slovenščini. Tečaj za začetnike ob ponedeljkih in četrkih od 18. do pol 20. ure; predava g. profesor R. Južnič, II. tečaj ob torkih in petkih od pol 19. do pol 20.; predava g. profesor dr. Fr. Novak; III. tečaj ob sredah od pol 19. do pol 20. ure; predavatelj isti; III. a tečaj ob torkih in petkih od pol 19. do pol 20. ure; predava g. Belé francosko slovnico v francoskem jeziku; III. b tečaj ob ponedeljkih in četrkih od pol 19. do pol 20.; konverzacija vodi gđ. Juvaničičeva. Obiskovalci tečaja bodo plačevali mesečno Din 20.—, lahko pa obiskujejo več tečajev. Vsi tečaji se bodo vršili na »Moškem učiteljskem« na Resljevi cesti. Prijave sprejema ravnateljstvo moškega učilišča v svoji pisarni vsak dan od 11. do 12. ure in od 17. do 18. ure, počenši od 24. t. m. dalje. Prijavi se lahko po pošti z dopisnico. Prijave sprejemamo še tekom celega oktobra. 706-n

—lj Večerni komercialni tečaj na Trgovski akademiji v Ljubljani. Za leto 1928-1929 se otvori pričetkom oktobra na trg. akademiji večerni komercialni tečaj, namenjen predvsem osebam, ki se pripravljajo za vstop v javne službe ali pa so že v službah, a si želijo kot slušatelji (i-č) večernih komercialnih tečajev razširiti in poglobiti svoje komercialno znanje. Predavanja se vrše v večernih urah od 7. do 9. ure ter obsega: 1. knjigovodstvo in kontrolna dela; 2. trgovska korespondenca; 3. trgovstvo s posebnim ozirom na trgovsko in menično ter stečajno (konkurzno) pravo; 4. slovenska stenografija (pri zadostnem številu prihlajenec tudi nemška); 5. italijansčina s posebnim ozirom na trgovsko-prometno frazeologijo in trg. korespondenco; 6. nemščina v istem izmerju. — Komercialni tečaj trajajo do konca aprila. Vpisovanje in vse po-

trebne informacije vsak dan pri ravnatelstvu trgovske akademije, Askerčeva ulica 9/II, levo (poslopje tehniške srednje šole) ob uradnih urah.

—lj Neverjetno, kako poceni in lepi damski plašči se bodo dobili pri A. Paulinu na Kongresnem trgu št. 5, Pazite na otvoritev!

—lj Pouk jezikov francoščine, nemščine, angleščine, italijanščine, srbohrvaščine za posameznike in manjše skupine. Prijave v Beethovnovi ulici št. 7, pritličje, od 6. do pol 7. zvečer. — Prof. S. J. Jeras. 696n

—lj Čevljarška zadruga v Ljubljani nanašanja cenjenemu občinstvu, da sprejemajo vsi čevljarji v popravilo galoše in snežne čevlje. 702n

—lj Vidovičev klub v Ljubljani sklicuje vse prihlajence na sestanek v Narodno kavarne v ponedeljek dne 24. septembra t. l. ob 8. uri zvečer. Novi člani se še sprejemajo. Ustmeno na sestanku ali pisмено na naslov kluba: Šola na Ledini.

—lj Plesni krožek Tabor. Odbor sporoča vsem cenj. obiskovalcem, da bo vodil tudi letos svojo plesno šolo, ki se bo vršila vsako nedeljo zvečer v veliki dvorani Šolskega doma na Taboru — Otvoritev 7. oktobra. — Odbor najvjudneje vabi k posetu šole vse, ki se zanimajo za lep in družaben ples. Prijave se sprejemajo v pisarni Sokola I. na Taboru med 16. in 19. uro ali pa na dan otvoritve zvečer v dvorani. Posebnih vabil se ne bo razposiljalo. Pri vajah bo sodeloval prvostren jazz - band za začetnike se bodo vodile posebne vežbe.

—lj Zadnjikrat danes se ponovi na vsesplošno željo občinstva bojna igra Kalvarija na letnem igrišču Mladinskega doma na Kodeljevem ob 7. zvečer. Igra, ki je delo našega priznanega pisatelja g. Matičiča in ki nam ob 10letnici konca svetovne vojne tako gniljivo prikazuje vse grozote iste, zasluži, da si jo ogleda vsakdo ter da s tem podpre tudi prireditelje, ki se niso strahli ogromnih stroškov in posebno zato, ker je čisti donos prireditve namenjen le v humanne namene. Povratek v mesto in na kolodvor zasiguran po posebnih garnitur! električne cestne železnice, ki prikazuje posetnike po končani predstavi pri garnizijski bolnici. 712n

—lj Plesna sezona 1928/29. Društva, korporacije, klubi in privatne družbe, ki bi želeli imeti svoje zaključene plesne šole, pa še nimajo strokovnega učitelja ali tozadevnih dvorane, naj se takoj pisмено ali ustmeno obrnejo na plesnega mojstra gosp. Jenko — kavarina »Emona«. 711n

—lj Uboga žena s štirimi malimi otroki in brez stanovanja prosi podpore. Sprejema uprava lista.

—lj 20./IX. 1908. Adamič - Lunder. Na poziv vodstva Družbe sv. Cirila in Metoda so zbrali stalni gostje »Pri Košaku« v Ljubljani ob priliki dvajsetletnice septembarskih dogodkov v Ptuj, Ljubljani in Celju 770 dinarjev in prvi izročili to vsoto glavnemu blaginiku C. M. družbe. Posnemajte te vrle rodoljube! 704n

Danes v soboto ob 7. in 9. uri zvečer v nedeljo ob 4., 6. in 8. uri veliki film

FAUST

Kino Slavija, Vič

Iz Celja

—c Dvajsetletnice septembarskih dogodkov v Celju so se v četrtek zvečer v mali dvorani Celjskega doma na dostojen način spominjala naša narodna društva »Sokol« in obe podružnici CMD. Večer je otvoril in zaključil Sokolov prosvetar bi. dr. Meja k z lepim nagovorom, ravnatelj g. Jaako Lešničar pa je podal v kratkem predavanju sliko narodnostnih bojev v naših krajih in mestu Celju okrog leta 1908. Celjsko pevsko društvo je krasno zapelo zdravico domovini. Dvorana je bila natičeno polna občinstva.

—c Inspekcija zdravstvenih ustanov. Načelnik ministrstva narodnega zdravja g. dr. Andrija Stampar si je včeraj ogledal ustanove Zdravstvega doma v Celju in se nato podal v Rogoško Slatino, kjer se pravkar gradi nov Zdravstveni dom.

—c V desetem letu osvobodjenja so celjski atletiki imenovali ljubljanske »športnike pri nedeljski tekmi »Krajinške Sauhunde«. Poskrbljeno je, da bodo celjskim atletikom krajski Sauhundi še dolgo obležali v žetlodu. Nadutje bi paš morali vedeti, da živimo že v letu 1928!

—c Umrl je v celjski bolnici na grizi 19letni kmečki fant Miha Štuflek od Sv. Stefana pri Šmarju.

—c Dom na Urški gori je od 25. t. m. dalje zaprt.

—c Nočno lekarniško službo opravlja bodoči teden lekarnar »Pri Mariji Pomagaj« na Glavnem trgu.

Da se ne pokvari.

Gospa: Od včeraj je ostalo malo mleka. Kaj ste storili z njim, da se ne pokvari?

Kuharica: Izpila sem ga.

Po zdravniškem pregledu.

—Vi imate vodenico.
—Kaj se to pravi?
—Da je v vaši krvi mnogo vode.
—Lopov!
—Ne žalite me, sicer ...
—Ne vi, marveč ta prokleti krčmar.

Ordinacija.

—Gospod doktor, nekaj mi je, toda povejte mi to po domače, da bom razumel.

—Nič vam ni, požeruh in lenuh ste.

—Hvala, gospod doktor, zdaj mi pa povejte še po latinsko, da bom mogel povedati svoji ženi, kaj me boli.

--- Moda ---

Dva vzorca elegantnih plaščev za prehodno sezono

Stanovanje in njega oprema

Vprašanje opreme in ureditve stanovanja postane vsako leto po počitnicah, ko se vračajo ljudje v mesta, znova aktualno. Morda se Ljubljani še nobeno leto ni tako poznalo, da je konec počitnic in da se ljudje pripravljajo na zimo, kakor letos. Slikarji, zidarji in instalaterji imajo dela čez glavo. Tujec, ki pride k nam, bi mislil, da se pripravljajo Ljubljani na splošno ženitovanje. Mnogi hišni posestniki renovirajo fasade in stopnišča, preurejajo stanovanja in poslovne prostore, najemniki slikajo stanovanja, napeljujejo plin itd.

Na zimo hočemo imeti vse novo, vsak kotiček, ki je bil morda čez poletje prazen, mora postati za dolge zimске večere udobnejši. Za ureditev stanovanja je treba navadno kupiti tudi kaj novega, novo omaro, mizo, preprogo ali vsaj nove tapete, na katere bomo vso zimo ponosni. Pri ureditvi ali izpremembah v stanovanjih je treba vedno paziti na slog. Nočemo s tem, trdit, da bi se bilo treba strogo držati pravila, ki izključuje vsako sliko, če ne odgovarja slogu pohištva, pač pa je treba upoštevati dve smeri ureditve stanovanja, ki ju ni mogoče združiti. Gre za starinsko in moderno pohištvo. Med tema dvema je pohištvo, ki je bilo moderno pred 20 ali 30 leti in tega je treba po možnosti modernizirati.

S takega pohištva odstranimo vse okraske, steklo in druge pritlikline, potem ga pobarvamo z diskretno barvo in okrasimo z modernimi slikarji. Najvažnejše vprašanje je slikanje sten. Za starinsko pohištvo si izberemo lep vzorec tapet, kajti moderni vzorci bi prekrivali harmonijo pastelnih barv starinskega pohištva.

Mladi zakonci si seveda nadraje omislili moderno pohištvo. Tudi v Ljubljani se že uveljavlja pohištvo, obstoječe iz majhnih zaboječkov, iz katerih se sestavljajo skoro vsi deli stanovanjske opreme, razen posteli. Tako hipermoderno pohištvo pa mora biti

zelo precizno in lepo izdelano, sicer napravi v stanovanju zelo neugoden vtis. Moderno pohištvo je žal mnogo dražje, zato si ga ne more vsak omisliti.

Stanovanja, ki imajo še salone, potrebujejo za nje starinsko pohištvo. Moderno pohištvo v salon ne spada. Pač pa se uveljavlja moderni slog vedno bolj v moških kabinetih, knjižnicah, jedilnicah in spalnicah. V velikih saloni so stene navadno prevlečene z enako svilo, kakor pohištvo, toda to je postalo zadnje čase zelo drago in zato si mnogi omislijo raje papir, poslikan z enakimi vzorci, kakor so na blagu, s katerim je prevlečeno pohištvo. V modernem in starinskem slogu je videti zadnje čase zelo malo vodoravnih ali navpičnih črt. Vedno bolj se uveljavljajo vzorci. Moderni vzorci so navadno v tako živih barvah in izrazitih oblikah, da sami zadostujejo za okras stanovanja brez slik. Tako stanovanje pogosto slik ne prenese in zato naj bi oni, ki imajo lepe originalne slike, slikali stene brez vzorcev in v diskretnih barvah.

Spalnica, ki je v večini stanovanj obremenjena oblačilnica, v kateri so omare za obleko in perilo, morajo biti urejene še posebno praktično. V spalnico ne spada lepo okrašeno starinsko pohištvo, niti težki zastori. Najlepše je svetlo, praktično pohištvo in ameriške omare, v katere lahko spravimo vse, dasi niso velike. Spalnice morajo biti poslikane tako, da napravi barva čim prijetnejši vtis.

Kellogov pakt.

Kellog: Izkopal sem grob vojni, samo njenega trupla nimam, da bi ga pokopal. Vendar pa upam, da bom lahko nekega dne pokopal v ta grob mir.

Fatalnost.

Oče: Kako to, da si letos pri izpitu zopet padel?

Sinček: Mar sem jaz kriv, da sem dobil tudi letos isto vprašanje, kakor lani.

Moderna kožuhovina

Das nobena dama ne kupi kožuhovine, zlasti ne kožuha za eno leto, vendar nam prinese vsaka sezona kaj novega, bodisi neznatno izpremembo kroja, bodisi novo kombinacijo dveh kož ali pa vsaj novo predelavo starega materiala. So kožuhi, ki nikoli ne pridejo iz mode. Med te spada perzian, vidra, skunks in bober. Pa tudi pri teh najdemo modne izpremembe glede sestavljanja kož, kroja in kombiniranja ovratnika s plaščem.

Kožuhovinasti plašči

krzno vseh vrst

pri trdki

Filip Bizjak

Ljubljana, Selenburgova ul.

Letošnja moda je prinesla tudi v kožuhovini mnogo novih modelov. Moderni kožuhi so večinoma gladkega kroja, ki ima to prednost, da ni tako zelo podvržen izpremembam. Ovratnik se je nekoliko izpremenil in ima obliko šala, dočim so rokavi proti zapetju ožji. Podaljšano linijo zadnjega dela vidimo zlasti pri kožuhih in večernih plaščih. Nekateri kožuhi so iz enakega materiala, drugi pa imajo drugačne ovratnike. Vidra se navadno kombinira z lisico ali duhurjem. Ponorek se navadno ne kombinira z drugimi kožami. Letos so zelo priljubljeni tulenji kožuhi. Izdelani so v raznih parketnih vzorcih z dlako navzgor ali navzdol tako, da dobimo svetle in zelo temne kontraste. Zelo priljubljena je še vedno lisičja boa, dasi imajo skoraj vsi plašči ovratnike in manšete iz dražje kožuhovine. V splošnem lahko rečemo, da je moderna vsa kožuhovina, samo če je dovolj denarja, da si kožuh ali vsaj s kožuhovino obišč plašč omislimo.

Božiček naše dobe

Tako naziva pariškega brivca, od nosno lasuljarja sotrudnica pariških »Annales«, vdova kritika Adolfa Brisona, Yvonna Sarcey, hčerka slavnega kritika istega imena. Pariški brivec, a menda tudi njegov kolega iz poljubnega drugega mesta, je bil povznan na to visoko stopnjo v hipu, ko se je začela uveljavljati moda kratkih las. Brivski saloni so prišli na pametno misel, da bi bilo treba škarje in aparat za striženje bolj izkoristiti. Misel, da bi si dale striči lase tudi ženske, jim je narokovala deloma praktičnost, deloma pa feministični pokret. V nekaj letih je nastala glede damskih frizur takorekoč svetovna revolucija.

Yvonne Sarcey pravi, da mora biti zdaj vsak brivec, ki hoče kaj veljati, nekaj genij las, zlasti pa mora poznati dobro žensko srce. Pariški damski saloni so zadnja leta podobni dvoranam na klinah, v katerih pa ran ne celijo, marveč jih zadajajo ženskim glavam. Brivci nosijo bele plašče, kakor kirurgi, operirane ženske so pri teh operacijah zavite v bele rjuhe, torej vse je kakor pri kirurghih. Razlika je samo v tem, da diši pri kirurghih po kloroformu in jo doformu, pri brivcih pa po najfinjših in najdražjih parfumi. In kakor pri kirurghih, tako mora biti tudi pri brivcih na razpolago topla voda, para, plin in električni tok.

In kakor se nazivajo pri kirurghih operacije po znamenitih kirurghih, tako se nazivajo tudi pri brivcih »operacije las« po pacientkah. Nekatere pacientke se dajo brivcu operirati navdušeno in komaj čakajo, da jim ostrže lase, pretežno večino je pa treba pregovoriti ali celo prisiliti. Nekatere pacientke se boje, da bi jim ne začeli

„Veselite se z menoj“

pravi mlada gospa Mica. „Zmeraj bom vesela in dobre volje, ker mi ne preti nikaka težka muka, odkar RADION pere sam.“

Varuje perilo!

lasje izpadati ali da ne bi dobile kake kožne bolez, druge so pa pripravljene prevzeti tudi ta rizik, samo da lahko nosijo bubi-frizure. Nekatere pacientke pariških brivcev dobe pri operacijah take živčne napade, da jih morajo polivati z mrzlo vodo.

Kaj je moderno v Ameriki

Oko postave in lastniki tovarn za nogavice so organizirali energično kampanjo proti najnovejši modi čikaških dam, ki so prišle na zelo originalno misel. Vročina je bila letos v Ameriki zelo huda in kdo bi zameril damam, da so si skušale na vse načine pomagati in da so slednjič sklenile hoditi brez nogavic. Pri nas bi dami nihče ne zameril, če bi jo videl poleti na cesti brez nogavic, v Ameriki je pa drugače. Tam mora dama nogavice vsaj fingirati, če jih že ne nosi. In tako so iznadljive dame v Chicagu sklenile hoditi brez nogavic, toda s pobarvanimi nogami.

Trdile so, da noga pobarvanih nog ni samo udobna, marveč tudi zelo poceni, ker je imela elegantna dama na mesec komaj toliko stroškov za barvo, kolikor je prej izdala na teden za nogavice. Elegantne Američanke kupijo

namreč vsak teden najmanj en par svilenih nogavic. In ker niso nosile nogavic, so lahko tudi v največji vročini plesale. Slednjič se je vmešala v zadevo policija, ki je damam kratkoma lo prepovedala hoditi brez nogavic. Tovarnarji so bili seveda s to prepovedjo zelo zadovoljni.

V Ameriki so letos moderne suknene obleke. Predsodek o suknjenih oblekah, ki jih je dopuščala moda doslej samo čez zimo, se je naenkrat umaknil, ko so uvedli lahke volnene obleke. Moda lahka rabi neštete vrste tega lahkega blaga, ki je zdaj tako prozoren, da se čisto zamenjava z žoržetom. Lahko in tenko volneno blago je zdaj preplavilo ameriške modne trgovine in šele pred jesensko sezono ga je nekoliko izpodrinilo suknjo. Najbolj razširjene so iz suknja promenadne, sportne in popoldanske obleke.

Pozna ga.

Petletni in pravi slobočemu stražniku: Mama je slišala, da ste snoči aretirali nekega pijanega postopača in me pošilja, da mi dovolite pogledati, če ni morda moj oče.

Clement Vautel

Ekscentrična žena

Prihod madame Philippon v salon madame Ballast je vzbudil ono razburjenje, ki je označeno v poročilih iz parlamenta v oklepaju. (Viharno razburjenje.)

Povabljeni gospodje so jecljali: — Ah!

A povabljeni dame: — Oh!

Stenograf bi bil zabeležil približno teje polglasne opazke gospodov:

Star general: — Kako dražestna ženska... Divna

ramena!

Klepetulja, ki se rada pobaha: — Kako mikavne linije! Tako le

rašena ženska si lahko dovoli vsako drznost v oblačenju.

Član akademije: — Polt žene, krhek ideal — o čudo!

Kolonist: — Take dekolteže vidim v srednji Afriki, pa se nikakor ne pritožujem za stran njih!

Mladič: — I...

Znamenit kipar: — Bogme, nič popolnejšega bi ne

ustvaril!

Priljubljen portretist: — Kakšna nedrija!

Povabljenec preprostega duha: — Nisem zapravil večera!

Iz damske skupine: — Gospa generalova:

— To je nezaslišano!

Soproga člana akademije:

— Sramota!

Kolonistova žena: — Naravnost nedostojno!

Umetnikova žena: — Cinična je!

Častna meščanka: — Kaj takega bi sploh ne smeli do-

voliti!

Stara dama: — Kam jadrarno?

Madame Philippon je res do skrajnosti dekoltirana. Njena bujna nedrija

malone uhajajo izza modrčka, ki je samo pas. Nekak zavoj, okrašen z eks-

otičnimi risbami, jo zakriva neizrečeno

originalno, toda vražje nediskretno.

Madame Philippon je ekscentrična

žena in njeno prizadevanje ni ostalo

neopaženo. Občudovanje moških in so-

vrašтво žensk sta v njenih očeh dva

uspeha, ki se medsebojno izpopolnjuje-

jeta. Deležna je obojega istočasno in

zmagoviti smehljaj igra na njenih živo-

redčih ustnah.

Predstavljanje, običajne fraze, sko-

delice čaja, cigarete, bridge.

Toda zgodilo se je nekaj neverjet-

nega. Bridge je privabil samo nekaj

strastnih igralcev, a še ti so kmalu od-

ložili karte. In kaj vidimo? Gospodje

so se zbrali okrog madame Philippon.

Vsi čutijo nepremagljivo, opojno pri-

vlačnost ekscentrične žene. Madame

Philippon sprejema njihove poklone z

dražestno brezbrzičnostjo druge Recamier. Vajena je že takih triumfov in

da ni slabo prikritega ogorčenja pri-

sotnih dam, bi se začela srahovito dol-

gčasiti. Tu pa tam se oglasi zakonske

mu možu vest in v zadregi se vrne za hip k svoji ženi. Sprejeme ga zelo ne-

gostoljubno:

— Kaj vam je res vseh te vrste žen-

ska, prijatelj. Kako čuden okus imajo

moški! Kako se le more kdo zanimati

za tak stvar? Zagotavljam vas, da tega

ne razumem.

— Toda, draga prijateljica...

— Je kakor izložbeno okno modne

trgovine. A ta frizura. Sicer pa, če vam

ugaja tako divje...

— Dovolite, jaz...

— Če vam hoče biti ženska vseh,

mora biti zelo kričeca.

— Vi...

— Jaz sem poštena in dobro vzgo-

jena žena. Tudi v bodoče se bom obla-

čila in zavzemala svoj družabni polo-

žaj kakor doslej. Hvala bogu, spadam

med ženske, ki bi se vašim skominam

na ljubo nikoli ne izpremenile v divja-

kinje.

Vse te dame obsojajo med seboj

zelo strogo modne prismođarije. Ah,

ne, one bi pod nobenim pogojem ne

predstavljale take divjakinje! Ne mo-

ra zato, ker bi se bale kake primerjave.

Tudi najfantastičnejša toaletna bi jim

pristojala prav tako ali pa še bolje, ka-

kor tej domišljavi, smešni madame Phi-

lippon!

Čez mesec dni je priredila madame

Ballast velik družabni večer.

Tu naletimo na iste povabljenec

me. In vse so si dovolile tako globoke

dekolteže, da vplivajo izzivajoče. Več

ali manj marmornata nedrija vseli sil-

jo izza modrčka, ki je prav za prav

samo pas. Prozorna krila, okrašena s

kubističnimi motivi, se končajo tako

visoko od tal, da se človeku zdi, da se

sploh nikjer ne pričenjajo.

Madame Philippon je prišla ob pol

enajstih, kakor vedno. (Viharno raz-

burjenje.)

Povabljeni: — Ah!

Povabljeni: — Oh!

Stenograf je zabeležil približno te-

polglasne opazke gospodov:

Star general: — Končno vidim lepo toaletno...

Dostojno vedenje... Kaj takega rad

gledam.

Klepetulja, ki se rada pobaha: —

Kakšna linija! Takole raščena žen-

ska lahko rabi vsa sredstva!

Član akademije: — Samo slog! Slog je nad vse!

Kolonist: — Mislim sem, da sem pri plemenu

Oubanghi... Evo je civilizirane... ho-

čem reči oblečene ženske!

Mladič: — I...

Znamenit kipar: — Umetnost je zapopadna v pod-

žiganju fantazije!

Priljubljen portretist: — Slikati blago je mnogo lažje, ne-

go slikati polt.

Povabljenec preprostega duha: —

Divna je! Divna! Divna!

Iz damske skupine: —

Gospa generalova: — To je izzivanje!

Soproga člana akademije:

— Morda ljubi stave.

Zena kolonista: — Preračunana žalitev!

Umetnikova žena: — Kolika predznost!

Častna meščanka: — Mar nas hoče že zopet zasenčiti?

Stara dama: — Kakšni časi so to!

Madame Philippon je res oblečena

po modi iz leta 1840. Ima skromen, di-

skreten dekolte, roke gole samo do ko-

mlcev. Krilo je strahovito široko in

dolgo, barve so obledele, nekaj starih

čipk in svilen šal. Ali z drugimi besedami

rečeno, madame Philippon je ved-

no bolj ekscentrična. Sredi globoko de-

koltiranih dam vzbuja senzacijo.

In dame razumejo, da jo močje zo-

pet občudujejo. Vidijo samo njo. Ma-

dame Philippon je pa itak vedela, da

bo imela uspeh. Zmagoviti smehljaj ji

igra na ustnah, ki so še posebno origi-

nalne, ker niso namazane.

Ves večer bo ta ekscentrična žena

sprejemala poklone moških in zavist

žensk. In marsikateremu možu, ki je

bil preveč prijazen z madame Philippon,

ne, bo boljša polovica godla:

— Kaj je vam res vseh te vrste žen-

ska, prijatelj? Kako čuden okus imajo

moški! Le presodite to žensko! Svetni-

ko dela iz sebe. Kolika pretkanost! —

Hvalabogu spadam med ženske, ki no-

čejo segati po takih sredstvih, da bi

vzbujale vašo pozornost. To ni dostoj-

no poštno ženske.

Prihodnji mesec priredi madame

Ballast tretji družabni večer. Nestrpno

prilakujem, kaj se bo zgodilo.

Kako je nastal Tolstega roman „Vstajenje“

Tolstemu je dal snov za to znamenito delo njegov intimni prijatelj, znameniti ruski učenjak Anatolij Fedorovič Koni iz lastne sodne prakse. — Žalostna zgodba zapeljanega dekleta.

Ruski slikar, portretist in genrist L. Pasternak, znan po svojem znamenitem portretu Leva Tolstega in svojih ilustracijah k njegovemu romanu »Vstajenje«, omenja v svojih osebnih spominih na velikega pisatelja in na svoje posete v Jasni Poljani tudi, kako je ilustriral roman »Vstajenje«. K temu ga je nagovoril Tolstoj sam, ki je bil sicer vedno popolnoma ravnodušen glede vprašanja, v kakšni obliki njegove knjige izhajajo in se niti za trgovsko stran svojega literarnega delovanja ni briga. To je prepustil svoji ženi, ki je imela zelo dobro razvit smisel za trgovino in ki ji je bila skrb za bodočnost številne rodbine prva dolžnost zlasti še, ker so bili dohodki od posestva pičli. Sofja Andrejevna se ni strinjala s svojim možem glede svetopisemskega siromaštva in se je odločno uprla tudi njegovemu poznejšemu sklepu, da za svoje knjige sploh ne bo zahteval honorarja.

V spominih omenja L. Pasternak, da je Tolstoj zjel svojo idejo za »Vstajenje« l. 1898 in da so bili vsi dohodki od novega romana namenjeni ublažitvi preganjanja sekte duhoborcev. Zato mu je bilo mnogo lažje na tem, da bi šel roman dobro v promet in je skrbel tudi za ilustrirane izdaje s Pasternakovimi slikami, ker so ga prijatelji opozorili, da nekateri sloji zelo radi kupujejo ilustrirane romane in rade volje doplačajo nekaj za ilustracije. Tolstemu je šlo za to, da bi zbral čim več denarja za duhoborce, ki so se nameravali v množicah preseliti v Kanado, kajti njihov nauk je bil zelo blizu njegovim verskim nazorom.

Pasternakove ugotovitve so v bistvu točne, toda slikar se je temeljito zmotil v časovnih podatkih. Za literarno zgodovino obsežnega dela Leva Tolstega in za vpogled v njegovo duševno delavnico je zanimiv članek A. Hirjakova, objavljen v emigrantskem dnevniku »Ru« letos 5. februarja. Hirjakov opisuje na podlagi svojih spominov in avtentičnih podatkov postanek romana »Vstajenje« takole:

Roman je bil napisan in pripravljen za tisk že davno pred l. 1898. Tolstoj je zbral znatne prispevke za duhoborce in je dolgo razmišljal, katero svojih knjig na jproda založništvu v njihovo korist. V počev se prihajale tri: »Oče Sergej«, roman »Hadži Murat« in »Vstajenje«. Odločil se je za »Vstajenje«, dasi to delo še ni imelo takrat definitivne oblike, kakor bi si jo avtor želel. »Oče Sergej« in »Hadži Murat« sta izšla šele po njegovi smrti in nista do vseh podrobnosti obdelana. Ko se je odločil za »Vstajenje«, ga je čakalo še mnogo dela, da bi bil roman pripravljen za tisk v taki obliki, kakršno si je pisatelj sam želel. Idejo za roman je dal Tolstemu negov stari intimni prijatelj, znani ruski pravnik in liberalac Anatolij Fedorovič Koni, in sicer iz svoje lastne prakse. Koni je umrl lani. Tolstoj se je lotil snovi z največjim zanimanjem, toda dolgo se ni mogel odločiti, kakšen naslov bi dal novemu romanu. Leta 1892 ali 1893 sem bil pri Konju — pripoveduje Hirjakov — ki se je nekaj dni poprej vrnil iz Jasne Poljane. Takrat mi je Koni prvič sporočil, kako je pripovedoval Tolstemu zanimivo zgodbo iz svoje sodne prakse.

Neka baronica je imela na svojem veleposestvu dolga leta zelo marljivo in poštenega oskrbnika, rodod Finca. Naenkrat je mož tik pred novim letom, ko je predložil grofici običajno poroči-

lo o dohodkih veleposestva, izjavil, da ima veliko prošnjo do nje in upa, da mu bo kot dolgoletnemu zvestemu služabniku uslišana. Povedal je, da že dlje časa boleha, da je iskal pomoči pri odličnih zdravnikih in da so ugotovili žlezočnega raka. Zdravniki so mu dejali, da bo živel kvečjemu še nekaj mesecev. Smrti da se ne boji, ima pa edino hčerko in zato prosi baronico, da bi po njegovi smrti skrbela za njo.

Baronico je ta zgodba zelo ganila in res je vzela oskrbnikovo hčerko po njegovi smrti k sebi. Mlado dekletce je ostalo pri baronici. Spočetka jo je imela baronica zelo rada in kazala jo je vsem svojim znanam in jo dala učiti tako, da je bilo dekletce vzgojeno daleč preko svojega socialnega položaja. Čez nekaj let se je pa ta ljubezen ohladila in baronica je izročila svojo varovanko komornici. Ko je dekletce dorastlo, je bilo napol gospodična, napol mlada služkinja.

K baronici je zahajal za praznike njen nečak, mlad pravnik, ki se je zelo zanimal za njeno deklico, in slednjič se je razvilo med njima ljubavno razmerje. Ko je baronica to zvedela, se je zelo razjezila in je svojo varovanko spodila od hiše. Zaljubljeni barončin nečak je najel dekletu skromno stanovanje in zahajal k nji. Ko je pa do dovršil študije in dobil neke na kmetih službo, je obrnil svoji ljubici hrbet. Minilo je nekaj let, mladi pravnik je napravil sijajno kariero, njegova ljubica je pa šla iz rok v roke in je moralno propadla.

Pozneje se je mladi pravnik vrnil v Petrograd, kjer je dobil zelo dobro službo in je občeval izključno v najboljši družbi. Nekoč se je moral kot sodnik udeležiti porotnih obravnav. Ker je bil na glasu kot dober pravnik, je bil izvoljen za predsednika porotnega sodišča. Usoda se pa čisto čudovito igra z ljudmi in tako je bilo tudi z njim. Kot prva je prišla pred poroto prostitutka, obtožena tatvine in vlom. In v tej prostitutki na zatožni klopi je mladi pravnik spoznal deklico, ki jo je svojčas zapeljal. To je napravilo nanj porazen vtis. Iz sodnih spisov se je točno informiral o življenju nesrečnega dekleta in spoznal je, da je on glavni krivec njene tragedije. Sklenil je svoj greh popraviti s tem, da bi se z bivšo ljubico poročil. Toda dovoljenje za poroko z obtoženko je mogel dati samo predsednik sodišča, ki je bil Anatolij Fedorovič Koni.

Koni je kot znamenit učenjak in velik svobodomislec temeljito preštudiral vso zadevo in se ni mogel odločiti, ali naj da dovoljenje ali ne. Bal se je, da bi dekletu kljub dobri volji in skesanosti pozneje znova ne zabredlo na krivica pota. In tako je prošnjo odklonil. Mladi pravnik je vpregel vse svoje znanice iz višjih krogov, da bi mu kljub temu dovolili oženiti se s obsojenko. In tako so začele predsednika sodišča oblegati razne odlične dame, ki so ga prosile in rotile, naj dovoli mlademu pravniku poroko z obsojenko. Mladi mož je začel posecati nesrečnega dekleta v ječi, prinašal ji je dragocena darila, ki jih je pa jetniška uprava konfiscirala in spravila do končne odločitve v tej mučni zadevi.

Tako je minilo nekaj tednov in naenkrat je posegla v to kočljivo zadevo usoda, ki je na nepričakovan način presekal gorski voz. Obsojenka bi morala nastopiti pot v izgnanstvo v Sibirijo, čim bi bila obsodba potrjena. Naenkrat je pa zbolela in v jetni-

ski bolnici je podlegla tifuzu. Mladi pravnik je bil tako potrj, da je odpovedal službo in odpotoval iz Petrograda.

Koni je imel prav, misleč, da je ta zgodba kot nalašč za roman. Veselil se je, da jo bo obdelal Lev Tolstoj. Ko je pripovedoval zgodbo tudi Hirjakovu, je baje še pripomnil, da bi Dostojevski izkopal globok psihološki vodnjak, če bi se lotil te snovi. Tolstoj je obdelal snov razmeroma hitro. Toda kot rečeno, jo je obdelal samo površno in se dolgo ni hotel odločiti, da bi jo definitivno stiliziral in pripravil za tisk. Svojega junaka je nazval Nehljudo in sam je nekoč pripovedoval Hirjakovu, da smatra za svoj glavni namen prikazati duševni plevel svojega junaka. K »Vstajenju« je hotel napisati še drugi del, nekako nadaljevanje romana. Bil je prepričan, da mora slediti duševnemu zanosu in preporedu njegovega junaka ponižanje ali celo padec, potem še večji razmah in polet k plemenitosti. Toda drugega dela Tolstoj ni napisal, kakor ni dovršil mnogih drugih književnih del.

Mladi Artmann umoril svojega očeta

Artmannova je bila Jugoslovenka

V pretresljivi tragediji, ki se je v četrtki zjutraj odigrala na Dunaju in o kateri smo včeraj obširno poročali, je nastal nov moment. Prvotna verzija, da je Artmann ustrelila njegova žena, ni resnična, ker je mladi Artmann včeraj pod težo dokazov priznal, da je sam umoril očeta. Pri zasliševanju je izpovedal, da ga je pomoči, odnosno v ranih jutranjih urah zbudil strel iz spanja. Skočil je s postelje in odhitel v spalnico svojih roditeljev, ko je zadonel že drugi strel. Njegov oče je stal stokaloč na vratih, v njegovi desnici se je svetil lovski nož. Mati je ležala na divanu, v roki je imela samokres, groza in strah sta ji odsevala iz oči. V tistem hipu je oče zaklical »morilka!« in se pognal proti materi.

— Skočil sem, — pripoveduje mladi Artmann, — med roditelja in skušal sem očetu odvzeti orožje. Oče je bil pa večji in močnejši. Rad ivelike izgube krvi pa je že deloma onemogel. Ko sva se borila, je počil tretji strel. Mati je ponovno streljala. Oče se je za hip zdrznil in ta hip sem naglo izkoristil. Zgrabil sem ga za roko in jo okrenil tako, da se je sunil v prsa. Nato mu je nož padel iz rok. Sklonil sem se, da ga pobrem, v tem trenutku se je pa oče s poslednjimi močmi vrgel name in me pričel daviti. Skoraj podzavestno sem v tem kritičnem trenutku z vso silo zamahnil proti očetu. Videl sem, kako se je zgrudil in nato sem zbežal v kabinet.

Policijska preiskava je sedaj pokazala, da je bil umor dr. Artmann skrbno pripravljen. Žena s je samokres že poprej pripravila in ni izključeno, da je bil v komplotu tudi njen sin. On je videla, kako je končala borba med očetom in sinom, si je pognala kroglo v glavo.

Policija je mladega Artmanna izročila sodišču. Dosedanja preiskava je pokazala, da je smrt nastopila pri Artmannu radi sunka z nožem v vrat. Če bo mladenič obtožen umora ali uboja, bo odločila šele preiskava.

Vse kaže, da je mladi Artmann umoril svoje roditelje in da je njegova izpoved, da sta se oče in mati spopadla, navadna laž. Laž je tudi, da je oče umoril v silobranu, ker je imel po njegovem zatrdu oče takrat že prestreljeno desno roko in se torej s sinom ni mogel boriti. Ko je policija preiskala

spalnico, je dognala, da šla ena krogla skozi divan, na katerem je ležala Artmannova. Značilno je, da sta imela oba mrtveca popolnoma slične rane pod vratom in je najbrž oba zabodla ena in ista roka.

Stari Artmann je bil zavarovan za 70.000 šilingov in zdi se, da se je hotel sin polastiti zavarovalnine. Obdukcija trupel je za mladega Artmanna naravnost porazna. Strel, ki je zadel Artmannovo, je bil oddan iz neposredne bližine. Samomor je skoraj izključen. Vse to in pa dejstvo, da je Artmann svojo sina na predvečer tragedije radi neuspeha v šoli ozmerjal, kaže, da je mladi Artmann res morilec. Tudi ni res, da so bili Artmannovi v denarnih stiskah.

Pokojna Artmannova je bila rodod Jugoslovanka, rojena pl. Rudy. Bila je lepa ženska in čeprav je bila že v letih, je bila še vedno dobro ohranjena.

Tovorni vlak pregazil avtomobil

Dva mlada zdravnika mrtva

V četrtki ponoči se je pripetila blizu kolodvora Uberske Hradište na Češko-slovaškem težka nesreča, ki je zahtevala življenje dveh mladih zdravnikov: dr. Miroslava Waltra in dr. Matouša Drika. Oba zdravnika sta se peljala zvečer z avtomobilom v Uberske Hradište, kamor sta hotela odpeljati bolno služkinjo, da bi jo v bolnici operirali. Dr. Drika je spremljala njegova žena. Sofiral je dr. Drik, kraj njega je sedela žena, zadaj pa dr. Walter.

Na povratku je tovorni vlak pri železniškem prelazu pregazil avtomobil. Posledice so bile grozne. Dr. Drik je prišel pod kolesa tovornega vlaka, ki so ga tako razmesarila, da je obležal mrtve. Drugega zdravnika so odnesli nezvestnega v bližnjo bolnico. Izkazalo se je, da ima zlomljene noge in težke notranje poškodbe. V bolnici so ga takoj operirali in mu amputirali desno nogo. Toda zdravniška pomoč je bila že prepozna in dr. Walter je kmalu izdihnil. Drikova soproga, ki jo je vrglo daleč iz avtomobila, je k sreči odnesla samo lažje poškodbe.

Na kraju nesreče je nastal požar, ker se je vnel bencin v avtomobilu. Ogenj je prešel z avtomobila na tovorni vagon, kjer so ga za železničarji kmalu pogasili. Nesrečo je zakrivila železniška uprava, ki ni zaprla prelaza v času, ko je lokomotiva premikala tovrne vagon. Dr. Drik zapušač vdovo in dva otročica, dr. Walter je bil pa zaročen in se je nameraval te dni poročiti.

Najbogatejši Grk umrl

V Atenah je umrl te dni bivši ministrski predsednik Stephanos Skuludis. Ko so odprli njegovo oporoko, so ugotovili, da je bil Skuludis najbogatejši mož Grčije. Imetje, ki ga je zapustil, se ceni na en bilijon drahem, kar znaša približno 50 milijonov dolarjev. Samo davek od njegove dedščine znaša nad 6 milijonov dolarjev.

Ogromno imetje si je pridobil Skuludis osobito kot bankir v Carigradu, kjer je bil že njegov oče velik bogataš. Kot grški ministrski predsednik in zunanji minister je Skuludis napol vse sile, da bi Grčija ne posegla v svetovno vojno, toda na pritisk zaveznških držav, ki so ga smatrale za izdajalca in prijatelja Turčije, je moral demisionirati. Njegova politična kariera je bila sploh zelo pestra. Kot član revolucionarnega odbora na Kreti je mnogo storil za osvoboditev Krete, pozneje je pa postal grški poslanik v Madridu, koncem preteklega stoletja pa minister prosvete in mornarice. Leta 1897. je postal prvič zunanji minister in posrečilo se mu je osvojiti Kreta. Do leta 1906 se ni udeleževal javnega življenja in šele leta

1912 je prevzel zastopstvo Grčije na londonski mirovni konferenci. Na Venizelosov pritisk je bil leta 1918 zaradi svoje politike med vojno z vso takratno vlado kot veleizdajalec postavljen pred izjemno sodišče, toda parlament ga je leta 1921 osvobodil.

Dolores del Rio v Pragi in na Dunaju

V četrtek zvečer je prispela slovi-ta filmska diva Dolores del Rio v Prago. Pražani so ji priredili prirsčen sprejem in naval občinstva na kolodvor je bil tolik, da se je diva komaj prerila skozi gnečo v avtomobil.

Pražski listi poročajo, da je Dolores del Rio pregrešno lepa, vendar pa tako prikupna in prijazna, da bi se lahko marsikateri prepotentna in domišljiva mladenka iz tako zvanih boljših krogov od nje kaj naučila. Zanimivo je, da ima diva dve bujni kiti las in da torej ni otstrižena na dečko glavico. To je bila seveda nemala senzacija za Pražanke, a še bolj je druge frapirala vest, da Dolores del Rio ne goji sporta. Njen največji užitek je ples, je izjavila radovednim repoterjem. Povedala je tudi, da razpolaga s 750 vrstami parfumov, govorila je o svojem nakitu, svojem poklicu in pripovedovala razne zanimivosti, med drugim, da jo njen oče, ki je španski velikaš in bankir v Mehiki, ni pustil k filmu, da pa je končno njena volja zmagala in njena umetnost triumfirala. Zanima se seveda zelo za umetnost in smatra Wildejevo »Dorian Grey« za najboljši roman, zelo ljubi tudi Wagnerja, najbolj pa Straussa. Pri srcu ji je tudi ruska literatura in smatra vlogo Maslove v filmu »Vstajenje« za svojo najboljšo kreacijo. V Prago da je prišla, ker sta ji Mary Pickfordova in Douglas Fairbanks pripovedovala, kako ljubeznjivo so ju sprejeli Čehi.

Dolores del Rio je baje tako lepa, da so jo možki, ki so bili vabljeni v hotel, kar požirali z očmi in da so njene impresarija Carewa grdo gledali, ker se je drznil sesti v njeno bližino.

Včeraj je prispela diva na Dunaj in je bila seveda tudi deležna prirsčnega sprejema. Na Dunaju je Dolores pripovedovala, da potuje z Dunaja v Benetke, nato preko vse Italije v Tunis, odkoder se zopet vrne v Pariz in 25. oktobra s parnikom »Olympic« nazaj v Ameriko. Ampak dunajski listi vedo poročati še nekaj. Da se je namreč igrala nedavno ločila od svojega moža Juana del Rio in da bo njen bodoči mož njen impresario in režiser Edvin Carewa, ki jo je spravil k filmu.

Podjeten škof

V Varšavi se je pričel te dni proces proti škofu Kovalskemu, ki je na Poljskem ustanovil versko sekto Mariavito, a je moral radi raznih nemoralnih deliktov v zapor. Preiskava proti njemu je pokazala, da je bil mož velik lopov in prišlo so na dan gorostasne stvari. Med obravnavo se je izkazalo, da je imel škof Kovalski ljubavno razmerje z vsako žensko, ki je postala članica njegove sekte. V njegovem samostanu so bile orgije na dnevnem redu. Podjetni škof je zvalil v svoje mreže več deklet iz najboljših varšavskih rodbin. Samostanska prednica je znala dekleta prepričati, da je njihova dolžnost, ubogati škofa, češ da bodo deležne nebeške milosti. Prednica je bila obenem škofova ljubica.

Škof Kovalski je bil poprej katoliški svečenik, bil pa je radi nemoralnega življenja izobčen iz katoliške cerkve. Poljska javnost se zelo zanima za izid obravnave.

J. Jahoda:

Moška logika

Imel je v duši veliko, ogromno praznoto. To je bila usmiljena otopenost starih, dolgih bolesi, bila je pijana neobčutljivost po čustveni izčrpanosti.

Mehanično je stopal kraj nje. Ni vedel, kam gresta, ni se zmenil za to, bilo mu je pač vseeno. Niti žal mu ni bilo te čedne, naivne ljubice, ki se mu ni nikoli upirala in ki se je kar tresla pri misli, da bi utegnil biti nezadovoljen z njo.

Tej naivni, od življenja ubiti ljubici se ne bo izpovedoval o svojem uničenem življenju. Zlasti zato ne, ker bi ga ne razumela, ker bi strašno dolgo vpraševala in bi samo plakala, češ, morda sem pa jaz kriva tvoje nesreče.

A ni! Koliko je bilo teh slučajnih ljubic, ki so se pojavljale v njegovem burnem življenju in izginile brez sledu!

A mar bi moglo to naivno dekletce, ki se je prišlo s kmetov učiti za šiviljo, razumeti njegovo dušo? Všeč mu je bilo. Bila je izprememba v njegovem pestrem življenju, polnem burnih ljubavnih doživetij.

Pred njo je imel črnolasko, zelo podobno njegovi ženi. Toda ta črnolaska je bila zelo strupena, jezna na ves svet in v ljubezni divja kakor tigrica. Pokušal je svoje tajne ljubezni kakor raznih vrst sardine. Včas je ves mesec užival posebnosti in prijetne izpremembe v temperamentu svojih ljubic, pa se je vedno smejel izgovarjal, da je to samo nedolžen in neobhodni flirt, da bi mogel biti doma zadovoljen in da bi svoji ženi prizanašal.

Po vsakem poglavju svojih tajnih ljubavnih doživetij je bil s svojo ženo zelo nežen in prijazen, vračala se mu je stara, vroča ljubezna do nje in mislil je, da mu je žena po teh slučajnih ljubicah, ki so se vdajale že neštetim ljubčkom, tem dražja, ker jo je on prvi poljubil, ker se je njemu prvemu vdala.

Po burnih letih zgodnje mladosti se je seznanil z njo slučajno v gorski koči, kjer je najel za štirinajst dni sobico, češ, da si mora umiriti živce in nabrati sil za nove ljubavne pustolovščine.

Srečal jo je za kočo v gozdu takoj prvi dan in ni vedel, da je oskrbnikova hči. Ošinil jo je s svojim običajnim poželjivim in hipnotizirujočim pogledom, o katerem mu je po poroki dejala, da jo je žgal po telesu in begal njeno dušo.

Takrat je bežala pred njim naravnost v kočo. In šele pri večerji je zvedel, da je oskrbnikova hči, ki nima nobene izobrazbe, ki živi z roditelji daleč od sveta in je polna romantičnih nazorov in naivnih želja.

Že tretji dan je mislil samo na njo. To je bila v njegovem življenju novost, nekaj čisto majskega, nekaj sladkega neomadeževanega, po čemur je opetovano hrepnel z vsem svojim strastnim srcem.

On, ki je osvajač dekliška srca z opojnimi pogledi, zapeljivimi besedami, mladostno nebrzdanošjo in pustolovsko lahkomiselnostjo, je bil s to plašno, nedolžno stvarco naenkrat brez moči, vsi njegovi pogledi, vse zapeljive besede so odpovedale.

Izkušeni poznavalec žensk je spoznal, da je to dekletce nekaj novega,

strašnega in zaželjenega, toda nekoč na izprehodu se je slučajno dotaknil njene ročice, pa je bil že v zadregi. Zbežala je. In dva dni se ni pokazala.

A v teh dveh dneh se je blazno zaljubil v njo. Tako blazno in brezmejno, da je stopil tretjega dne pred oskrbnika in zasnubil njegovo hčerko.

Sledila je zaroča brez poljubov, pač pa z njegovimi prisegami, da jo bo večno ljubil. Slednjič mu je dovolila poljubiti ji roko.

Čez dva meseca je jo odpeljal kot nebeški plen na dom in nekaj mesecev se ji je brezpopojno pokoril.

Toda pozneje je zahrepenel po nemčem novem, kar bi mu obnovilo ljubezen do mlade žene.

In našel je dražestno demimondko, eno najstrašnejših in najbolj zaželjenih. Nasitil se je njene razuzdanosti, a čez mesec dni se je spokorjeno vrnil k svoji ženi, ki ni imela niti pojma o njegovi tajni pustolovščini.

Demimondki je sledila zlotalosa modistka, okroglo, še dokaj čedno dekletce, iz katere je pa moral izvabljati akorde ljubezni kakor iz zaklete violine. Zabavala ga je s svojo mrzlokrvno zaspasnostjo in brezbriznostjo, s tem novim v ljubezni, kar je tako željno iskal.

In znova se je vračal k mladi ženi, ki se mu je zdela tem bolj privlačna, ker je bila drugim možkim nedostopna. In skesano je zatrjeval samemu sebi, da ima samo njo res rad. V mislih se je opravičeval, da so vse te tajne ljubavne pustolovščine nekaj izrednega, brezpomembnega, ničevega.

Potem je imel pikantno igralko iz zakotnega predmestnega gledališča. Bila je zelo ljubosumna nani, znala ga

je strastno poljubljati in deklamirati o svoji brezmejni ljubezni.

Dolgo se je ni mogel nasititi, naenkrat jo je pa zapustil in se s celim srcem vrnil k svoji ženi, ki je plaho gledala v burno življenje okrog sebe, katero se pa ni dotaknilo njene duše.

In po vsaki pustolovščini se je skušal prepričati, da te divje orgije samo utrjujejo njegovo ljubezen do žene, da šele zdaj vidi, kaj pomeni pri ženi neomadeževanost in nedostopnost.

Kmalu si je poiskal novo ljubico, tipkarico z burno preteklostjo treh nezvestih ljubčkov, naivno in glupo, ki mu je zatrjevala, da ga ima rada in mu navdušeno pripovedovala o svoji nesrečni ljubezni. Bila mu je brezpopojno vdana. Zdelo se mu je, da je pobral na cesti človeškega psička, ki ga je nekdo brcnil od sebe.

Od nje se je vrnil k ženi in to pot je natihem priznaval, da ljubi v svoji ljubici ponižano človeško dušo, da... da... Toda prvič ga je nekaj zabolelo v srcu, katero je razdelil dvema ženskama.

Toda opravičeval se je, da je možkemu dovoljeno več nego ženski in neprestano se je tolažil z mislijo, da se po svojih tajnih ljubavnih doživetjih nekako očisti v ljubezni do svoje žene.

Šele včeraj se je vse njegovo življenje sesulo v prah. Ta grozni včerajšnji dan! Ta blazna, obupna noč! To grozno, nepričakovano spoznanje!

Prejšnji dan mu je to ljubosumno, pokorno in naivno dekle povedalo, da je videlo popoldne njegovo ženo, kako je šla z visokim, lepim gospodom v znan hotel.

Bila sta skupaj v njenem stanovanju, in čim je to povedala, je pobesnel. Udaril jo je po obrazu, pljunil ji je v oči in hitel domov. V glavi mu je šu-

melo in strahotni prizori so ga mučili.

Žena je bila doma. Mirna, nežna in dobra, kakor vedno. Hotel ji je čitati iz oči — prečital je samo ljubezen. In pomiril se je. Samo deloma se je pomiril. Saj to ni mogoče! To dekletce ga je hotelo le še bolj prikleniti nase. Kako bi se mogla njegova neomadeževana ljubica žena tako daleč spozabiti? Kako bi mogla dovoliti, da bi se kdo drugi dotaknil samo njene ročice?

Toda črvicek v mislih je glodal in glodal. Hotel ga je med prsti zmečkati, pa se je vedno znova oglašal.

A drugi dan je ženi sporočil, da je brzojavno nekam poklican, da mora odpotovati in da bo komaj čakal, da se vrne.

In ta njegova zadnja ljubica je imela prav. Zasačil je svojo ženo, o kateri je mislil, da je za druge moške nedotakljiva, v zakotnem hotelu z njenim ljubčkom.

Ni rekel niti besedice. Ni grozil z razporoko. Ni pobesnel. Odšel je kakor pijan, uničen, z veliko, ogromno praznoto v duši. Odšel je k svoji zadnji ljubici, naivni in pokorni, ni govoril z njo, ni slišal, kako ga je vpraševala, kaj mu je in zakaj je tako blede. Ničesar ni slišal, ne videl.

Samo za hip se je zavedel, da je njegovega življenja konec, da noče ničesar več od njega, kajti življenje ga je presenetilo z najstrašnejšim — z nezvestobo njegove žene.

Segel je v žep in otipal samokres, potem se je pa zamislil, kam pojde s tem samokresom.

In do zadnjega trenutka, ko je že čutil na senco hladno cev samokresa, da zadnjega utripa ubitega, otoplega srca se mu v mislih ni prikazal noben obraz neštetih njegovih tajnih ljubic.

Zadnji Mohikanec Jožef Šramek v Pragi

Zanimivi spomini 92letnega trgovskega zastopnika Šramka, ki je stal blizu morišča, kjer je plačal svojo habsburško oholost nesrečni cesar Maksimilijan.

Zadnji Mehikanec je v Pragi na Kraljevih Vinohradih bivačji 92letni Jožef Šramek. Može je bil rojen v znani vzhodnočeški trdnjavi Josefov. Leta 1859. je bil potrjen k vojakom in imel je na izbiro plačati 2000 cekinov ali pa nastopiti vojaško službo. Kot mlad študent je oblekel vojaško suknjo, ki mu je zelo ugajala. Komaj jo je pa oblekel, je izbruhnila vojna z Italijo. Med vojno je postal častnik in se je dal aktivirati. Leta 1861., po končani vojni, je hotel dati vojaški službi slovo, pa ni mogel, ker je bil aktiven častnik. Sledile so nove vojne, v katerih je bil Šramek petkrat ranjen in opetovano odlikovan. Po vojni s Prusijo je hotel znova dati vojaškemu stanu slovo, pa mu zopet niso dovolili. Tedaj je bil že štabni častnik. Hrepenel je po izpizmembi in ko je začel novoimenovani mehiški cesar Maksimilijan nabirati vojake za Mehiko, se je prijavil tudi on. To je bila velika pustolovščina, toda Šramek se je ni strašil. Maksimilijan ni bil slab človek, pač pa kakor vsi Habsburžani, zelo domišljav in ponosen. V Mehiki je imel kmalu mnogo sovražnikov, kajti svobodni mehiški narod ni mogel trpeti nad seboj tuje komande. Mehičani so že po naravi ponosni, svobodoljubni in pogumni. — Kmalu so se vsiljenega cesarja naveličali in pojavil se je revolucionarni pokret, ki ga je vodil znani Juarez. Maksimilijanu so jasno namignili, da ga smatrajo v Mehiki za nadležnega tujca, toda ponosni Habsburžan tega ni hotel razumeti in ko je Napoleon odpoklical iz Mehike dva francoska korpa pod poveljstvom Mac Mahona, je bila Maksimilijanova usoda zapčena. Maksimilijan je bil aretirán in obsojen na smrt. Šramek si je izprosil avdijenco pri vsemočnejšem Juarezu, katerega je prosil, naj Maksimilijana pomisli, češ da se bo sam umaknil s prestola, toda Juarez je ostal neizprosni. Maksimilijan bi moral dan pred usmrtno preplečen v dekleta pobegniti in ob 10. zvečer je bil parkir »Tegethof« res pripravljen k odhodu.

toda ponosni Habsburžan je to odločno odklonil. In tako je prišlo do usmrtnice.

Jožef Šramek, zadnji Mehikanec, je stal takrat 15 korakov od Maksimilijana, novega morišča. Videl je njegovo kri in slišal je, kako je nesrečni cesar padel. Po usmrtnici je sam povedal Juarezu, da je Maksimilijan odločno odklonil rešitev, ki so mu jo ponujali njegovi prijatelji. Juarez je flegmatično pripomnil: Lep primer junaštva! Po ekskuciji so morali vsi Avstrijci iz Mehike, med njimi tudi Jožef Šramek. Doma je dal vojaškemu stanu slovo in je absolvirati višji tečaj trgovske akademije. Najprej je bil nameščen v neki sladkorni tovarni, pozneje je pa postal samostojen trgovec. Usoda mu je bila naklonjena in doživel je visoko starost. Udeležil se je štirih vojn, pa je iz vseh srečno odnesel glavo. Zdaj je trgovski zastopnik, toda brez posla, in praska občina mu daje mesečno 50 českých kron podpore.

Nove knjige in revije

»Jadranska Straža«. Izšla je septembarska številka »Jadranske Straže«, naše krasne pomorske in nacionalno - obrambne mesečne revije. Kakor vse dosedanje številke, prinaša tudi ta pestro in izbrano gradivo o našem pomorskem prometu, vrstni in življenju, aktualne posnetke naših pomorskih krajev, naše mornarice, zanimive beletristične prispevke in lepo sliko otoka Raba v bakrotisku. »Jadranska Straža« se narača v Splitu in stane celoletna naročnina 120 Din. a posamezna številka stane 12 Din.

LJUBLJANSKI ZVON Izšli sta avgustovski in septembarski številki »Ljubljanskega Zvona«, mesečnika za književnost in prosveto. Osmi in deveta številka prinašata bogato literarno, beletristično in pesniško gradivo. Mičen je ciklus pesmi iz zbirke sonetov pesnika Frana Elterja, mlajšega, ki ga je napisal v svoji zbirki »Serenissima«. publicist Božidar Borko prinaša skico o hrvatskem pesniku Dragutinu M. Domajnoviću. St. Lehen piše o »Povratku k Impresionizmu«. Fran Albrecht je prispeval zbirko verzov.

M. Šnuderl je prinesel izvrstno novelo »Istorija o Jurju Požganu«. dočim je dr. Joža Glonar zaključil svoje delo »In memoriam Korše«. Ivan Rozman nadaljuje svojo biografijo o velikem nordijskem dramatik Henrik Ibsenu dočim nadaljuje talentirani dramatik Angelo Cerkvenik svojo tragedijo »Greh«. Iz cikla »Mavrični dom« pa je prinesel pisatelj in pesnik Miran Jarc novelo »Gospa Milena«. V književnih poročilih obravnava Ciril Vidmar Novačano »Celjsko Kroniko« in Vodnikovo »Slovensko religiozno liriko«. A. D. pa ocenjuje Mencingerjeve izbrane spise. V. Zvezek: »Moja hola na Triglav«. Andrej Budaj razpravlja o Slovencih in Sloveniji v Narodni enciklopediji. prof. Karlin pa ocenjuje Tavčesov prevod Henri Berandove satire »Križi in težave rejenega bratca«. K zaključku razpravlja Božidar Borko o Kolundževih dramatičnih novinskih reporta »Mistični Kanič«. — Sledi običajna kronika. — »Ljubljanski Zvon« se narača pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani in stane celoletno 120 Din. a posamezna številka 15 Din. — Zadnja številka prinaša tudi fotografijo slikarja Tratinke.

Esperantsko - slovenski slovar. Mednarodni jezik esperanto se je v kratkem razširil med vsemi kulturnimi narodi v Evropi, a tudi med Slovenci je že mnogo prijateljev in pristašev esperantskega gibanja. Ker se to gibanje vedno bolj širi, je bila seveda nuja potreba, da tudi Slovenci dobimo svoj priročnik slovar. In tako je sklenil ožji odbor esperantskega kluba, kateremu načeljuje g. Danilo Herkov, Brnjak. A. Tavčar in g. Darinka Tolbočeva, izdati esperantski slovar, ki naj pomaga širiti esperanto in ki naj zlasti služi začetnikom. Odbor je pri svojem delu vzel za temelj dr. Zamenhofov »Universala vortaro« in tri njegove »Aldonoj«. Priročnik in lično vezana knjižica je izšla v založbi Maksa Hrovatina v Ljubljani.

Pesme. V založbi »Državne štamparije« v Beogradu so izšle pesmi srbskega pesnika Božidara S. Nikolajevića. Ciklus pesmi je razdeljen na tri dele: Prva mladost. — Snovi i java. — Motivi sa Milave. Zbirka teh nežno čutečih lirskih pesmi se narača v Beogradu in stane 10 Din.

Jugoslovenski turizem. Izšla je septembarska številka »Jugoslovenskega turizma«, organa za propagando turizma v Jugoslaviji. Kakor prejšnje številke, služi tudi ta predvsem v propagandne svrhe in prinaša krasne reprodukcije znamenitosti iz naših krajev, zlasti iz Dalmacije, Bosne in Hercegovine, katerima je številka posvečena. Poleg tega prinaša septembarska številka razne vesti in beležke, zanimivo beletristično gradivo pisana pa je v srbohrvatskem nemškem in angleškem jeziku in torej na vsak način dobro služi naši inozemski propagandi. Revija se narača v

Beogradu in stane posamezna številka 8 dinarjev.

Šumarski list. Izšli sta avgustova in septembarska številka »Šumarskega lista«. Vsebinska je sledeča: Miletič: Orodje vsakega Krasa. — Hauel: Viharji Krasa. — Petrovič: Organizacija nadzorovanja. — Trgovina. Gospodarstvo. Osebnosti in dr. — Šumarski list se narača v Zagrebu, Viktorinova ulica 2 in stane letno 120 Din.

Sokol

SOKOLSTVO UČI:

Država, narod in kralj iznad vsega! Interesi podincev se morajo podvreči interesom celote! Celota zahteva disciplino! Narodu so koristni samo zdravi ljudje, pridni delavci.

SOKOLSTVO SE TRUDI,

da ustvari kulturen, zdrav in napreden tip jugoslovenskega Slovence. Preko jugoslovenstva teže Sokoli k idealom Slovanstva in Slovečanstva. — Sokolstvo je danes zdrava vez med slovenskimi narodi. Potem Sokolstva stopimo v vsako slovensko zemljo kot v svojo rojstno hišo. — Sokolstvo širi slovensko slavo v svetu. — Ni lepše organizacije na svetu od sokolske.

V SOKOLSKIH VRSTAH

je zbran najzavrednejši in najbolj zdrav del vsega našega naroda. To je glavni odraz narodne sile. V sokolskem pokretu se vidi, kaj hoče in kam stremi svobodni narod Srbov, Hrvatov in Slovencev.

SOKOLSTVO JE NAJMOČNEJŠI ŠTEBER NARODNEGA EDINSTVA!

Ono stremi in dela iznad vseh političnih trenj. — V svobodni domovini in v svobodno voljo služi Sokolstvo državi in narodu z vsemi svojimi fizičnimi in moralnimi silami in se ne ozira na plemenske, verske in strankarske razlike. — Vstopite v sokolske vrste in širite Sokolstvo!

JUGOSLOVENSKO SOKOLSTVO

je popolnoma svobodna in neodvisna organizacija; njegova glavna sila obstoji ravno v njegovi moralni in materialni neodvisnosti. V Sokolstvu se zbirajo oni, ki žele s svojo lastno voljo poslužiti pravičnemu razvoju našega naroda in napredku naše države.

Sokolstvo je neodvisno od vseh drugih organizacij, toda prizna sodelovanje v narodnem delu z vsemi organizacijami, ki niso

izrečno nasprotne njegovim idealom; najbolj važno je sodelovanje Sokolstva s šolo in vojsko; njegova največja naloga je na selu.

RODITELJI!

Posiljajte svoje otroke v sokolske vrste! V njih se razvije mladina najboljše telesno, vzgoji se jo najsigurneje nacionalno in najlepše za demokratično društveno življenje. Sokolstvo daje mladini svobodoljubnega duha, veselja in razpoloženo nastopanje v življenju, voljo in odločnost za delo. Človek, ki je od mladosti vzgojen v Sokolstvu, je najboljši in najprijeteljski član društva ter njegov najuspešnejši delavec. Ako hočete imeti zdravo in vedro omladino, možno in žensko — dajte jo v Sokolstvo.

— Sokolski veleizdajniški proces. (Iz leta 1915—1916. v Zagrebu.) Eden od najzračnejših procesov proti Sokolom na Hrvatskem je sokolski veleizdajniški proces v letih 1915—1916 v Zagrebu proti bratom dr. Lazi Popoviću, dr. Milanu Mitičeviću, Milanu Teodoroviću, dr. Srdjanu Budisavljeviću in Đuri Gavriloviću. Te dni je izšla v Zagrebu knjiga, v kateri je zbran ves material tega procesa. Obsega 368 strani in razproda jo vrši knjigarna Z. V. Vasič v Zagrebu (Akademski trg). Stane 45 Din. Ob priliki 10. letnice osvobođenja in ujedinjenja naj vzamejo to knjigo v roke sedanjí Sokoli in njihovi prijatelji in se iz nje pouče, kako je Sokolstvo nekdanj delalo. — Slična knjiga bo izšla tudi o sokolskem procesu v Banji Luki.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Roger de Beauvoir:

Sužnja

Roman.

— Dovolj! — je dejal Mocenigo, vi-deč, kako je Ranuzzi prebledel. — Moč inkvizicije vedno bolj peša. Predno ti polomi kosti, lahko še popijemo nekaj steklenice ciprskoga. Battista je itak hotel obedovati pred nami, a meni je tudi pošteno kruli po želodcu.

Trije plemiči so se napotili proti kavarni »Pri orlu« ne da bi se zmenili za dirindaj, ki je vladal v tem okraju. Dom žida Ottala, od katerega so si izposodili denar, je bil še zaklenjen, ko se je ustavila pri mostu pred njim gondola. Iz nje je stopila dama s kavalirjem, ki ji je nesel mašne bukvice in ji galantno nastavljal ramo, ko je skočila iz gondole.

— Grofica, — je dejal kavalir, — vaš čoln je lahek kakor veter in mehak kakor labodji vrat. Tu je cerkev sv. Jeremije, v kateri boste lahko molili za naše grehe. Glejte, ura je komaj osem in predno pride škof blagoslovit mlada zaročenca, za katere se vi in dož tako zavzemata, bo minila še dobra ura. Komaj sem se vrnil iz Padove in že predno sem prestopil prag svoje hiše, sem dobil od Njegove Svetlosti doža povelje, naj vam ponudim roko in vas spremim v njegovi odsotnosti do cerkve. Ni dvoma, draga grofica, da ga važni državni posli...

Čudovita pretveza, pod katero vi plemiči radi skrivate svoje galantne skomine. Priznajte, Grimani, da imate v državnih poslih najboljšo pretvezo. Agilni ste samo takrat, kadar nas hočete varati. Na primer, ali bi ne mogli čisto reči namesto izredno zasedanje senata izprehoditi z ljubico po kanalu ali maškera da namesto občnega zbora? Poznam tukajšnje žene, ki se zaničljivo smehljajo, če omenjajo njihovi možje volitve, šode in posvetovanja. Vsaka je prepričana, da bo senatorska obleka

njenega moža drugi dan dišala po ciprskem vinu, da bo njegova lasulja postrani in da bo srečna, če se vestni uradnik ne vrne iz doževne palače v obleki Turka ali v kaki drugi maski.

— To pomeni, grofica, zelo slabo mnenje o plemičih.

— Med nama rečeno, Grimani, vi sami nimate o njih nič boljšega mnenja. Zasaditi prapor sv. Marka na carigradskih utrdbah, kakor ga je nekoč dož Dondolo, premagati nevernike na kopnem in na morju, kakor jih je Morosini, podjarmiti Genovo, graditi cerkve, vlivati topove, spuščati na morje ladje z oboroženimi mornarji, o, to bi bilo dobro v junaških dobah. Kaj je zdaj potrebno, da bi se nadaljevalo delo slavnih dedov? Begati v maskah po kavarnah, vihreti meč pod svetilko nad navadnim čestnim postopacem, igrati za vse, kar imamo in česar nimamo, tako je zdaj življenje beneških plemičev.

Mož, ki je moral poslušati grofičine očitke, se je ozrl na svojo lasuljo, kakor da bi bila tudi ona zadeta v živo. Potem se je ozrl na grofico, rekoč:

— Vaša satira, madame, ne izključuje nikogar, niti doža?

— Kaj se Alessandro ne udeležuje vaših zabav in svečanosti?

— To je res, madame toda res je tudi, da je dož vedno prvi na seji in v uradu. Hodi v kroju zabave in dela. Vedno je marljiv in vesten. On je istočasno vzor mladim pustolovcem in stari svetovalcem. Ko sem glasoval zanj v velikem svetu, sem mislil, kakor moji kolegi, da volim doža, ki bo ljubil samo razkošje in lenobo in ki bo zahteval, da nosimo pred njim srebrne palice, zlat naslonjač, blazinice in ostroge kot znake njegovega dostojanstva, skratka doža, kakoršnega smo potrebovali v Benetkah.

— Zelo ste se zmotili, kajne? — je dejala grofica škodoželjno.

— Po njegovi zaslugi, madame, postajajo naši uradi sinekure. Alessandro ve vse, kar se godi v državi. Ljudje in otroci, stene in vest so za njegovo sre-

po oko steklene. Sam opazuje volune, ki jih pošiljamo za njim, in čisto po pravi v veselje družbi za mizo napako, ki smo jo napravili prejšnji dan ali ki bi jo zagrešili drugi dan.

— Tak je v resnici.

— Ne pozabite tudi, da ga ljudstvo ljubi. Pridobil si je simpatije ljudstva, ker skrbi zanj. Danes prvi mož v Benetkah pod zlatim baldahinom, jutri preprost delavec z obličjem in kladivom v delavnici arzenala. O, to je čudovito dož, nerazumljiv in nedostopen za vsakogar, celo za državne inkvizitorja!

— Pravijo tako.

— Vi edina, madame, vi edina imate ključ do tega srca, ki je vsem drugim zaprt. Dož vas ljubi! V Benetkah se govori samo o ljubezni, ki jo je vzbudila lepa grofica d' Azola v srcu vladarja republike. Zato pliuskajo slavospevi vaših oboževalcev po vas kakor morská voda po bokih vaše gondole.

— Grimani, — je dejala grofica in pogledala prokuratorja tako, kakor bi pogledala Italijana čarodeja, — mislite, da me dož ljubi?

— Kdo o tem dvomi, madame? — je odgovoril Grimani. — Saj imate v obliži, da postanete nekega dne doževa ževše in da izpolni vsako vašo željo. Udan ste mu kakor Jadransko morje svojemu možu. Povedati vam moram vse, kar mislim. Benečani so prepričani, da postane nekega dne doževa žena. Dož Alessandro vam natakne prstan, ki ga daje morju.

— Molčite, Grimani, — je dejala grofica. — Ne mislite, da hrepenim po dostojanstvu, ki bi mi zajamčilo Alessandrovo srce, a njega bi morda spravilo v zadrego. Grimani, srečna sem... zelo srečna. Alessandro je mlad in lep, a povrhu še dož. Sem edina ženska v Benetkah, ki mu je všeč. Kaj slava in bogastvo? Zadostuje mi njegova ljubezen. Res je, Grimani, da ne ljubim tako, kakor lahko žive Benečanke, ki se mi na vso moč priljujejo, — je nadaljevala grofica in oči so se ji zaiskrile.

— Ljubim Alessandro in moja ljubezen ne pozna miru, ne zaupanja, pač me pa

neprestano muči ljubosumnost. Vem, da je ta ljubezen kazen za moj greh in moja slabost. Zato tudi prosim boga, naj me varuje njegove strasti in mi vrne mir, ki sem ga žal izgubila.

Pri tej besedah je grofica dvignila zagrinjalo na cerkvenih vratih. Ko je tako stala na marmornatih stopnicah hrama, je bila podobna krasni boginji. Njena postava v dolgi obleki črne svile je izdajala yso nežnost valovitih kretenj, s kakršnimi se odlikujejo azijske žene, ki se skoro vedno skrivajo. Njena zagorela polt, blešč njenih velikih modrih oči, njeni črni kodri in klasičnost njenega profila, vse to je vzbujalo sladke sanje o hčerah antične Grčije. Imela je krasne in nežne roke, njeni nohti so bili namazani s karminom, njena flua nožica se je prosto gibala v elegantnih čevljičkih.

Potrpežljivo bom čakala Njegovo Svetlost v cerkvi, — je dejala Grimani, ko se je poslovila. — Vi, dragi prokurator, pa ne pozabite, da ste sprejeli moje vabilo na večerjo.

— In da mi je dovoljeno poljubiti divno ročico, ki je vabilo napisala. Grimani je spoštljivo poljubil nežno grofičino ročico in sledil lepotic z očmi do doževne tribune, na katero je stopila. Grofica je hitro zagrnila tribuno, ker ni hotela, da bi jo gledali radovedni prebivalci tega okraja, dokler ne pride dož.

Prokurator Grimani je nameraval oditi v cerkev sv. Jeremije šele tik pred poroko. Ostaj je torej na trgu obrnjen proti sodni palači. Kar je zagledal moža v livreji, ki se je podvzgal, čim je opazil prokuratorja.

— Kaj je novega Guaspolo?

— Žalibog, slabe novice, Excellenca! Snoči sem se napotil za vami v Padovo, da bi vam sporočil, kaj se godi. — Kaj se je pa zgodilo?

— Vaš dom, vaša palača, Excellenca, je bila snoči pozorišče čudovitih reči. Toda tu vam tega ne morem povedati... Pojdite, pojdite z menoj in sami se prepričate.

Prokurator je rad sledil Guaspolu. Ko sta zavila za vogal trga, sta sre-

čala dva sodna eksekutorja v črnih kroglih doževne palače. Prokuratorju sta izročila zapečateno pismo. Z drhtečo roko ga je razpečatil, toda takoj se je pomiril in obraz se mu je zjasnil. Iz žepa je vzel celo nekaj duka'ov in jih dal eksekutorjema.

— Požuriva se, Guaspolo, — je dejal svojemuhuhariju, — kajti kmalu bo poroka in dobro veš da moram v cerkev sv. Jeremije po grofico d' Azola.

Komaj je minilo četrť ure, od kar se je prokurator napotil po ozkih ulicah proti svoji palači, že so se vrnili na trg iz kavarne »Pri orlu« trije plemiči. Že njihovo vedenje je jasno pričalo, da so se pošteno najedli in napili. Rdeči obrazi, živahno pomenkovanje in šale so pričale, da prihajajo gospodje iz kavarne.

— Haha! To je imenitna prigoda! — dejal Trevisani.

— Izborna ideja! — je pripomnil Mocenigo.

— Naš prijatelj, prokurator Grimani, se bo sam smejal, ko zve. Kolika čast, gospoda, gostiti sv. Petra in sv. Pavla.

Tiho, gospoda, tu je markiza, obešana na svojega milega soproga. Evo, tam prihaja od kanala. Grimaniju je menda ležeče na tem, da se pokaže. Obraz mu kar žari.

Prokurator je res prihajal po trgu in vodil svojo ženo v cerkev sv. Jeremije.

— Pri moji veri, Ranuzzi, ti bi moral vzeti tega mladega Armenca v službo. Kuhl je za svetnika, kaj še hočeš?

— Tiho, Mocenigo, tiho, prokurator se vrača.

— Bogme, čestitam mu. Jaz se ne morem več premagovati.

— Tako je, vprašajmo ga, kako je bilo s sv. Petrom.

— In sv. Pavlom! V celem okraju govore samo o obeh apostolih. Komornica Morenita je vse zblebetala.

— Pozdravljen, od rojstva markiz Grimani! — so dejali in ga pogledali takoj spoštljivo, da se mu je obraz zmračil. — Kako se počuti Vaša Excellenca danes?

NEMŠKA

tovarna dvokoles

„Svetovna znamka“

ODDA ZASTOPSTVO solventnim strokovno spo sobnim tvrdkam

Korespondenca: nemška in francoska

Ponudbe pod «First class Nr. 1249» na Annoncenbüro M. DUKES Nachf. A. G., Wien I. Wollzeile 16/25.

Mošt

Din 12.—, toči gost-lina pri Fajmoštru

Ivan Pakiz, Ljubljana

Preprosti svojo trgovino z urami, zlatino in srebrno s Starega trga 20

Pred škofijo 15

Prodajam ure, zlatino in srebrno s 25odstotnim popustom. 1679

!! Znižane cene -- Cene znižane !!

Velika izbira: žepnih robcev, rokavic, NOGAVIC FLOR in VOL-puloverji, jopice za dame in gospode, Volneni kravate, DISECA MILA. — Kompletne potrebšćine za svilje, krojače čevljarje in tapetnike. — Vezne in čipke

pri Josip Petelinc, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika (ob vodi)

Oglejte si zalogo in se boste prepričali!

Učiteljico klavirja

Iščem za 7letno deklico. Ponudbe z navedbo honorarja na upravo »St. Naroda« pod »Postk 1689«.

Dvodružinsko hišo

(novo) v Stožicah takoj prodam. Kupcu na razpolago stanovanje dveh sob, predsobe in kuhinje. Vodovod v hiši. — Ponudbe pod »Solčna lega/1658« na upravo »Slov. Naroda«.

Absolventinja

urgovske šole, zmnožna stenografije in stroje pisar vseh pisarniških del, isče službo. Nastop 1. oktobra. Ponudbe na upravo lista pod »Vestna 1665«.

Prodajalka

izučena v mešani stroki, želi premeniti službo. Nastop po dogovoru. Ponudbe na upravo lista pod »Prodajalka 1690«.

Stružnice

razne stroje in orodje, avtomobile in motorje kupim. Ponudbe posiljati na P. Baželj, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 82-T

Šivilja

z dobrimi stroji, isče službo v damskem salonu, nastopi lahko takoj. Ponudbe na upravo lista pod »Šivilja 1674«.

Hektografični aparati, zvitki, masa, hektografični trakovi vedno in najceneje v zalogi pri Lud. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova 6 | Tel. 2980

Lovske puške

Robert puške, browninge, pištole za streljanje psov, samokrese, topce, zaloge lovskih in ribičkih potrebščin ter umetniki ozad.

F. K. Kaiser,

puškar, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6.

Velika izbira — najnižje cene

Dvokolesa od Din 1000—
Šivalni stroji od „1400—
Otroški vozički od „240—
Motorji po najnižji ceni.
Oglejte si pred nakupom našo
zalogo. Prodaja na obroke. —
Ceniki franco.

„Tribuna“ F. B. L. Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Prvi tromesečni kuharski gospodinjski tečaj

od 1. oktobra do 24. decembra 1928. Mesečno za notranje učenke Din 900.—, za zunanje Din 550.—. Priglasene sprejema vodstvo Dr. Krekove gospodinjske šole v Zg. Šiški pri Ljubljani.

Kompletno spalnico

dobro ohranjeno (mehki les), ter
železno posteljo, prodam. Ponudbe
na upravo lista pod »Spalnica —
1673«.

Lokal

za trgovino z mešanim blagom
na prometnem kraju, blizu Ljubljane,
tako oddam. Ponudbe na
upravo lista pod »Lokal 1692«.

Proda se

velika mehanična ključavnarska
delavnica, opremljena s 25 raznimi
stroji. Ponudbe na Oglasni z.vod
REKORD, Sarajevo. 1680

Stanovanje

dveh sob s kuhinjo v Rožni dolini
išče mirna stranaka za takoj ali
pozneje. Plača event. za pol leta
naprej. Ponudbe na upravo lista
pod »Čistost 1668«.

Gospod

star 30 let, s stalno službo, želi
znanja z gospodinjstvom, vdovo ali
točenko, staro 18—30 let, na po-
ključ se ne ozira. Prednost imajo s
stanovanjem. Le resne ponudbe s
polnim naslovom poslati na upra-
vo »Slov. Naroda« pod »Bodočnost
1704«.

Uradnik

s prakso, izurjen v vseh šiparniških
delih, zmožen slov., nemškega, ita-
lijskega in nekoliko francoskega
jezika. Praksa tudi v lesni stroj-
ni. Iščo službo. Nastop lahko takoj.
Ponudbe na upravo lista pod —
»Izurnost 1702«.

Inventurna prodaja

Otroški vozički in dvokolesa raznih
modelov so po jako nizki ceni na
prodaji. »Tribuna« F. B. L. tovarna
dvokoles in otroških vozičkov, —
Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.
1652

Kupim

rabljene avtomobile, motorje,
stružnice itd. Ponudbe poslati na
F. Batjel, Ljubljana, Karlovska ce-
sta št. 4. 1706

PRIVAT
DETEKTIV
ZAVOD
IVAN
TOPLIKAR
Rimska
cesta 9

Na prodaj

Več rabljenih otroških vozičkov in
dvokoles, v dobrem stanju, zelo
poceni na prodaji. F. Batjel, Ljub-
ljana, Karlovska cesta št. 4. 1705

Lepih dni je konec!

Zato se takoj prepričajte, če so
vaši snežni čevlji ali galoše v do-
brem stanju. Ako niso, vam jih že
sedaj in res strokovnjaško popravi
samo Avg. Škof, čevljar, Borštni-
kov trg št. 1 (za dram. gledališ-
čem). 1696

V gostilni

Ahačljova cesta 5 (g. A. Maverja)
v bližini šentpeterske cerkve, se
toči doba štalerska in dol. vina.
Vedno gorika in mrzla jedila. —
Sprejemanje na dobro domačo hra-
no. — Vabim vse svoje stare goste
in znanke Pavla Feldsteln.

Svetujemo Vam, da si nabavite samo edino najboljšo in najlepšo
KOLO in ŠIVALNI STROJ

Gritzner in Adler

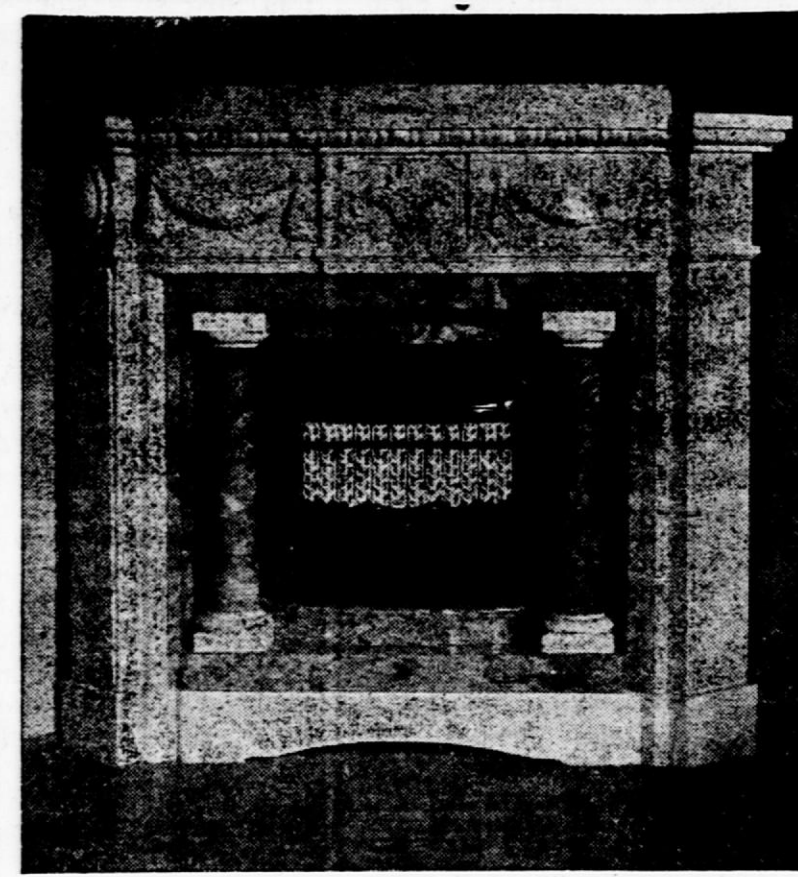

in švicarski pletilni stroj
„DUBIED“ istotam naj-
boljši pisalni stroj v kon-
strukciji in materialu
„URANIA“

samo pri

Josip Petelinc-u
LJUBLJANA. Telef. 2913

Najnovejši kamin za salon

Ustanovljeno 1860

Kamnoseška industrija

ALOJZIJ VODNIK

LJUBLJANA

poleg gl. kolodvora.

Cerkvena umetna dela:
altarij, prižnice, obhajilne mize itd.

Marmornate plošče
za mobilije, elektromonterje, stro-
jarje, trgovske pulte, mesnice, ko-
palnice, stopnišča in veže v vseh
barvah.

Nagrobni spomeniki,
mavzoleji, rodbinske grobnice, ka-
pele.

Marmornati kamini
za salone in elegantna stanovanja.
Kameniti lijkaji za kuhinje

Zakaj pusti navadno milo vedno ostanek nesnage v perilu?

Del nesnage v perilu je masten ter se vsled tega ne more izprati z navadnim milom (kakor mastni madež!), temveč ostane kot rumenkasto-sivi ostanek nesnage v perilu ter se da (ravno tako kakor mastni madež) razkrojiti samo kemičnim potom. V to svrhu izdelujemo Benzit - Nadmilo, ki odstranjuje mastne madeže, najmanjšo in največjo nesnago in ostanek nesnage, ki ostane v vlaknih tkanine, na kemičen način. V bodoče perite z Benzit-Nadmilom! To milo ima dosedaj neznano čistilno moč — in varuje perilo!

1 ZAVOJ BENZIT 5 DINARJEV.

Benzit Nadmilo
z dvojnimi učinkoma

Tvornice Zlatorog, Maribor

Mizarski delovodja

se išče za takoj ali za 1. november pri lesni industriji za mizarski oddelek. V poštev pridejo le oni z dobrimi izorječnimi in večletno prakso pri večjih mizarskih podjetjih. Pismene ponudbe se sprejemajo na oglasnem oddelku »Slov. Naroda« pod št. 1647.

Za dom!

za šivilje, krojače, čevljarje itd.

STOEWER

šivalni stroj

Le ta Vam poleg šivanja enta (obšiva), veže (šitka), krpa perilo in nogavice. Bred vsakega preminjanja plošč in drugo je stroj v minuti pripravljen ali za vezele in ravno tako hitro sopro za navadno šivanje. — Po-
leg vseh prednosti, ki jih za-
vezuje šivalni stroj STOEWER,
je tudi najcenejši.

Ne zamudite ugodne prilike in
oglejte si to izrednost pri

Lud. Baraga,

Ljubljana, Šelenburgova 6, I.

Brezplačen pouk v vezanju, rabl
aparator itd. — Ugodni plačilni
pogoji. — 15letno jamstvo.

Preselitev modnega salona

Cenji, damam vljudo naznanjam, da sem svoj
modni salon preselila s Sv. Petra ceste št. 19 na

Sv. Petra ceste št. 8

(nasproti hotelu Lloyd), kjer pričnem poslovanje z
22. t. m.

Priporočam se cenji, damam v še nadaljno na-
klonjenost z zagotovilo, da bom vedno razpolo-
gala z najnovejšimi modeli in postrezala s solid-
nimi cenami.

ZOFIJA MAHNIČ.

Mednarodni velesejem v Pragi

od 25. septembra do 2. oktobra 1928

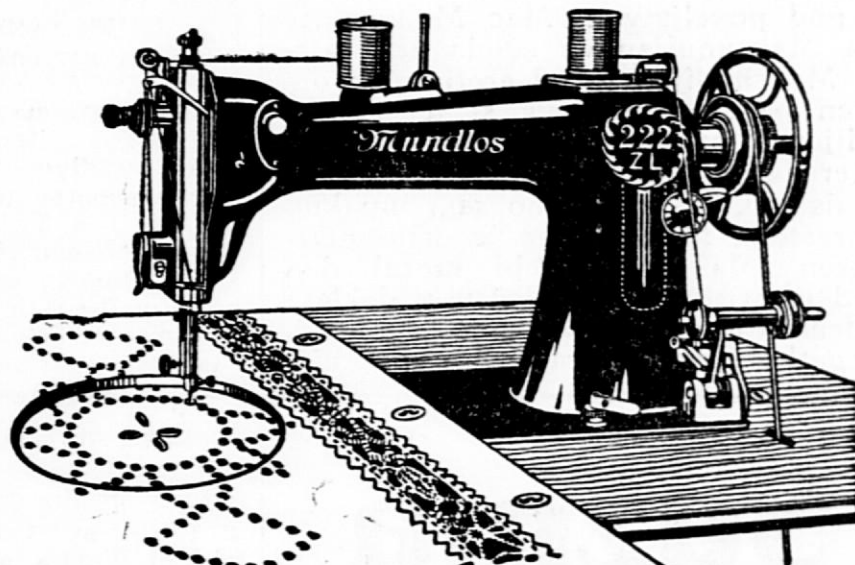
Svetovni velesejem na katerem so
zastopane vse države in narodi.

Znižana vožnja

za navadne in brzovlake Jugoslavija
25%, Čehoslovaška 33%, Avstrija 25%

Pojasnila in legitimacije daje:

Čehoslovaški konzulat, Ljubljana,
Aloma Company, Ljubljana,
Aleksandrova cesta,
Putnik, Ljubljana, Dunajska cesta 1

NOVOST!

Cenjene dame, oglejte si pred nakupom zalogo ravnokar došlih, krasnih brzošivalnih strojev, najnovejšo iznajdbo moderne tehnike. Na vsak stroj popolnoma enostavno šivate vsakovrstne blago, našitke in čipke s cikcak šivom, vežete najmodernejšo in luknjasto vezeno, gumbe in gumbice. Pouk v vezanju brezplačen. Ceniki franco. Prodaja tudi na obroke. — »TRIBUNA« F. B. L. Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Najboljši brnski blagovi

zajamčeno čisto volneni

moški in damski blagovi

Zadnje novosti za

jesensko in zimsko sezono

razpošilja starorenomirana

zaloga tvornice sukna

Siegel-Imhof, Brno

Palackého tř. 12 (Čehoslovenská)

Največja izbira. Najnižje tvorniške cene.

:: Najsolidnejša izvršitev vseh naročil ::

Na zahtevo vzorci zastoj in pošt. prosto.

Ogromen prihranek izdatkov.

Za vsakovrstno blago za moške in ženske obleke, za razno perilo, kamgarni, sukno, blago za ženske plašče, raznovrstni parhenti za obleke in perilo.

SEZIJSKA RAZPRODAJA.

Kamgarne za moške obleke od Din 110.—, razno sukno za moške obleke od Din 40.—, za ženske plašče od Din 60.—, volneno blago za ženske obleke, dvojna širina, Din 34.—, različni kambriki od Din 10.—, vsakovrstni parhenti od Din 9.— naprej.

Suknena obleka, 3,20 m blaga z vso dobro podlogo
Din 230.— 1681

Vse navedeno se dobi samo v manufakturni trgovini

IVAN KOS — LJUBLJANA

Sv. Petra cesta št. 23.

Ne zamudite ugodne prilike!

Oglejte si blago!

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica 50 (v lastnem poslopiju).

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkasno menic ter nakazila v tu- in inozemstvo safe - deposits itd. itd.

Brzjavke: Kredit, Ljubljana. — Telefon št. 2040 2457 2548. Interurban 2706 2806